

NÉPÜNK

Sefredactor: Wasserstrom Sándor

ZIAR EVREESC

Redactor responsabil: Leitner Zoltán

Jöttek új csodák!

Ahasvéros hívatta Hámánt és az ország első emberévé tette. Hámán boldogan sütkérezett a hatalom fényében. Egyetlen árnyék vonult csak végig életén: a kapuja körül mindig látta Mordechajt, a zsidót. Nem értett neki semmit, nem foglalta el a pozíciókat, de valami atavisztikus ok nélküli féltelenség sugta neki, hogy ezzel az „ellenséggel” le kell számoljon. A hatalom derűs egén csak ez az egy felhő nyugtalanított. Hámán úgy érezte, hogy addig nem lehet zavartalan boldogsága és hatalma maradéktalan, amíg nem pusztítja el ezt az ellenséget.

Hámán merészen állott Ahasvéros elé és azt mondta: engedje meg Perzsia és Média királya, aki 126 ország fölött uralkodik, hogy ezt az ősellenséget kiirtsa a föld színéről. Mordechaj tudta, hogy csak csoda segíthet, mert veszedelmesen közeledik Adár omínozus napja, amikor választani kell: élet és halál felett. Hámán az ország embere úgy vélte, hogy nemsokára itt lesz a végső győzelem napja. Kezében voltak a zsidók. Kétségbeesés lett urrá a zsidó nép körében. Nem volt semmi remény arra, hogy ez a rettentő végzet be ne teljesedjék. A hishitűek, a gyávák úgy érezték, hogy nincs többé remény és feladtak minden bizakodást, ami a jövőre vonatkozott. A perzsamed birodalomban, a palotákban és kunyhókban egyaránt a kétségbeesés lett urrá. Az élet megállott. Senkisémm dolgozott, hiszen reménytelen lett az élet és hiábavaló a küzdelem. Mordechaj azonban nem lankadt. De mit ért az isteni küldetésű ember szava, a gyűlölet infernójával szemben? A kétkedők kételkedtek már az isteni Gondviselésben, mások viszont csak abban reménykedtek.

...és csoda történt!... Hihetetlen csoda. Amikor Hámán a királyi lakomán azt gondolta már, hogy nincsen földi hatalom, mely a végzetet, a zsidóság keserves végzetét megállíthatná, akkor „felgerjedt a bölcs és félrevezetett Ahasvéros király haragja” és az utolsó pillanatban vétőt kiáltott a rettentő mű elé. Egyik napról a másikra megváltozott minden. A gyermekeiket féltő anyák arca felderült, a könnyektől nedves szemek mosolyogni kezdtek és az isteni Gondviselés nem hagyta el szeretett fiait. Egyik napról a másikra történt és nem következett el Adár havának az a napja, amikor a vér és vas ölelkezése a legrémesebb katasztrófát idézte volna elő amellet, hogy Perzsia hatalmi életét is aláasta volna. Ahasvéros király megváltoztatta királyi parancsát. És Hámán lebukott a szédületesen magas polcra, ahova csak az a becsúszva vitte, hogy végezzen Mordechajjal és annak testvéreivel.

Több ezer éves csoda volt ez: ami a felvilágosodás századaiban már nem fordul-

hat elő. Ókori történet, amelyben minden megvan, ami az ilyen királyi legendákhoz szükséges. Csodás okulás gyermekeknek; volt évtizedekkel ezelőtt a felfogás. Gyermekünnap lett a purim, amelyhez nem kel-

lett egyéb, mint fantázia és egy kereplő, amely Hámán nevével visszhangozzék a templomokban. Ma már nincsenek csodák — mondja a XX. század embere. Hol vannak még utmutatások és égi jelenségek? A tagadás szelleme nagyon eluralkodott. S akkor jött ujabb Adár hava és hinni kellett a régi ahasvérosi „mesékben.”

Úgy gondoljuk, hogy nincsen e földön élő zsidó-ember, aki ne hinne abban, hogy a történelem ismétlődik és jöhetnek és jöttek is új csodák!

Megjelent az állampolgársági rendelet törvény végrehajtási utasítása

A Monitorul Oficial szerdai számában megjelent az állampolgársági revízió végrehajtási utasítása. A végrehajtási utasítás 148 paragrafusból áll és három mellékletet tartalmaz. Az alábbiakban közöljük annak néhány fontosabb rendelkezését.

A végrehajtási utasítás megerősíti azt a korábbi rendelkezést, amely szerint a kifüggesztéstől számított 50 napon belül kell az iratokat az illetékes bíróságokhoz benyújtani. Sőt, ezt tulmenőleg, a bíróságnak további husz napot van joga engedélyezni az iratok beszerzésére. A végrehajtási utasítás pontjainak tanulmányozását az illetékes Zsidó Jogvédő Irodák megkezdték.

A polgármesterek kötelesek felvenni mindazokat a zsidókat a listákra, akik 1918 november 18-án, illetve december 1-én román területen laktak. Külön kimutatást kell készíteni azokról a zsidókról, akik az állampolgársági listán szerepelnek és külön tablát azokról, akik nincsenek benne az állampolgársági névjegyzékben.

Ezeket a tablókat a polgármesterek a járásbíróságra küldik át és a járásbíróságok az eljárás befejezése után az összes kimutatásokat az ügyészséghez terjesztik elő.

A végrehajtási utasítás további része közli azokat a feltételeket, amelyek mellett az állampolgárság érvényes. Kimondja, hogy azok a zsidók tekintendők jogszerinti állampolgároknak, akik 1918. november, illetve december 1-én illetőséggel bírtak a mai román területen.

Felsorolja a végrehajtási utasítás, hogy a magyar törvények szerint kik bírtak illetőséggel. Kiemeli azt a feltételt, hogy valaki négy esztendeig megszakítás nélkül lakott ugyanazon a helyen.

A végrehajtási utasítás értelmében az állampolgársági revízió alá kerülő zsidók a kifüggesztéstől számított ötven napon belül kötelesek igazoló irataikat benyújtani. A bíróság ezen felül további husz napot engedélyezhet az iratok beszerzésére.

A további rendelkezések szerint azokat a zsidókat, akik nem terjesztik fel irataikat,

a bíróság hivatalból törli az állampolgársági listáról.

Ugyancsak törlik azokat is, akik nem felelnek meg az előirt feltételeknek.

Akiknek a bíróság állampolgárságát igazoltnak veszi, az azok ellen indított eljárást végzéssel lezárja. Ez a végzés jelenti az állampolgárság igazolását.

A bírói döntés ellen recursnak és contestációnak van helye.

A járásbíróságnak joga van átvizsgálni az összes állampolgársági jegyzékeket és megállapítani azoknak a zsidóknak a névsorát is, akiket nem vettek fel tévedésből a listára.

Ujtása a végrehajtási utasításnak az, hogy minden zsidót kötelesek listára felvenni, azokat, akik eddig rendelkeztek állampolgársági bizonyítvánnyal, de külön azokat is, akiknek nem volt eddig állampolgárságuk. Fenntartja továbbra is azt a rendelkezést, hogy az illetőséget az 1918-ban érvényben volt magyar törvények értelmében kell igazolni. A járásbíróságoknak joguk van felülvizsgálni az összes állampolgársági jegyzékeket és megállapítani azoknak a zsidóknak névsorát is, akiket nem vettek fel tévedésből a listára.

AZ ILFOVI KAMARA ZSIDÓ ÜGYVÉDTAGJAI LETEHETTEK A HÜSÉGESKÜT

Az ilfovi ügyvédi kamarában körülbelül 1500 zsidó ügyvédnek helyzete a régi kormány alatt bizonytalanra vált. A kamara március 2-án tartott ülésén hozott határozata értelmében nem engedi meg a zsidó ügyvédek eskütételét. Ez ellen a kamara zsidó tagjai tiltakoztak és kommunikéjükben illetékes fórumok sürgős beavatkozását kérték.

Az intervenciónak megfelelő eredménye volt, amennyiben az ilfovi ügyvédi kamara ielfüggesztett zsidó tagjai kellő időben letelhették a hüségesküt. A kormány eme intézkedése nagy megnyugvást keltett az illetékesek és az ország zsidó lakossága körében.

Darányi beszéde

Hitler három órát beszélt egyfolytában, Schuschnigg osztrák kancellár két és fél óráig beszélt és Darányi miniszterelnök két órán át. Korunk a hosszú beszédek szülője. Azt azonban csak az utókor fogja eldönteni, hogy ezek a beszédek hosszúságuknak megfelelő értékek voltak-e? S ha értékek, vajon maradandó értékek-e? Mi kételkedünk ebben és a tapasztalat azt mutatja, hogy az örök-értékek másképpen születnek.

Mindhárom államférfiui megnyilatkozásában szerepel a zsidókérdés. Büszkének lehetünk erre a „dicsőségre”, hogy egy kicsiny, nagyrészt szegény és sokhelyütt alaposan elnyomott népcsoport, mennyire előtérben áll. De hagyjuk ezt ezúttal, beszéljünk csak a magyar miniszterelnök szombati győri beszédéről. Amit a belpolitika és külpolitika magyar vonatkozásairól mondott, ez nem érdekel bennünket. De amit a zsidókérdésről mondott, annál inkább. El kell ismerjünk, hogy a nyilasmozgalmakat „alcázott bolszevizmusnak” nevezte, amelyet nem hajlandó eltérni a magyar kormányzat. De eddig túrta. Ahogy jellegzetes módon, a legtöbb kormány addig túrta a szubverzív mozgalmakat, amíg létüket a legnagyobb mértékben veszélyezteti. Most már azt mondja: „a felforgatást azonban csirájában el kell fojtani s ez nem annyira politikai, mint rendőri kérdés”.

Ezután jött a zsidókérdés. Ugy véli Darányi miniszterelnök, hogy most már fölösleges elméleti vitát folytatni afölött, hogy helyes vagy nem helyes a zsidókérdésről beszélni. „Zsidókérdés van. S ez egyike elintézetlen közéleti problémáinknak. Ha pedig elintézetlen, akkor annak csak tervszerű és törvényes rendezését tartom lehetségesnek. A kérdés lényegét abban látom, hogy az ország határain belül élő zsidóság különleges diszpozícióinál és helyzeténél fogva, de részben a magyar fajta közönbössége miatt is, aránytalanul nagy szerepet játszik a gazdasági élet bizonyos ágazataiban.”

„Aránytalan az elhelyezkedés abból a szempontból is, — mondja Darányi — hogy túlnyomórészt az ország városaiban, elsősorban a fővárosban él. A zsidóság aránytalanul nagy számban helyezkedett el azokban a foglalkozási ágakban, amelyekben a kereseti lehetőség könnyebb és kedvezőbb. A zsidóságnak, a fővárosban való tömörülése pedig természetesen kifejezésre jutott ennek a városnak kulturális és gazdasági életében és ez a megnyilvánulás a magyarság életfőkérvésével nem mindig áll harmóniában. Az ellentét, amely ebből az adott helyzetből kifejlődik, akadályozza a nemzeti erők teljes összehangolását és állandó izgató momentum az ország közéletében. A kérdés törvényes és tervszerű rendezésének tehát alapfeltétele, hogy igazságos helyzetet teremtsünk. Igazságos helyzetet, amely az említett szociális aránytalanságokat helyrehozza vagy kiküszöbölíti és a zsidóság befolyását a nemzeti élet kulturális és más területein illő mértékre csökkenti. Egy ilyen rendezés, amely az ipar, kereskedelem és hitelélet területén, a gazdasági élet vállalkozásaiban a keresztény társadalmat az őt megillető előfeltételekhez tudja juttatni, magának a zsidóságnak is érdekét szolgálja, mert lényegesen enyhíteni alkalmas az antiszemitizmust és ezzel a szélsőséges, türelmetlen mozgalmak terjedését”.

Ezt mondotta Darányi és erre kötetlenül tudnánk válaszkeppen adni, de talán jobb,

hogy ha Zsolt Bélának, a kiváló budapesti publicistának az „Újság”-ban megjelent vezércikkét idézzük, aki nagyszerűen rátapintott a kérdés lényegére és többek között a következőket írta:

„A zsidókérdésben a miniszterelnök megismételte ismert véleményét, hogy a zsidóság számarányát meghaladó mértékben van képviselve az iparban, a kereskedelemben és a szabad pályákon s mi is az ismert érveléssel válaszolhatunk: sem a múltban, sem a jelenben nem hoztak olyan törvényt, amely a keresztény magyarságot kirekesztette volna az iparendélyekből, az üzletnyitás, a bank- és gyáralapítás jogából, vagy a szellemi foglalkozásokból.

A zsidóságot nem lehet felelőssé tenni azért, hogy a közhivatalok és a latifundiumok helyett nagyobb százalékban azokon a munkaterületeken helyezkedett el, amelyek Magyarországon egészen a háborút követő évekig sem osztályok, sem felekezetek szempontjából nem voltak kívánatos, vagy védett területek! A miniszterelnök szerint a zsidóságnak a fővárosban való tömörülése kifejezésre jutott a főváros kulturális és gazdasági életében s e megnyilvánulás a magyarság életfőkérvésével nem mindig áll harmóniában. De nincs olyan történet, aki kimutathatná, hogy akármi törvény, vagy rendelet megakadályozta volna a keresztény magyarságot a fővárosban való korlátlan letelepedésben s a város életmegnyilvánulásainak irányító kialakításában — aminthogy ez a város kulturálisan és gazdaságilag legalább annyira magyar, mint a regényességgel és a kezdetlegességgel összetévesztett vidéki tögyökeresség. Ha a miniszterelnök ezen a területen tervszerű evolúciós eszközökkel akarja visszaszorítani a zsidóságot számarányának megfelelő szerepére, csak egyet tehet: helyreállítja a verseny teljes szabadságát, mely a kilencvenöt százalékos keresztény lakosságnak bizonyára határtalanul nagyobb érvényesülési lehetőséget biztosít, mint az öt százalékos zsidóságnak. Minden egyéb akár törvényes beavatkozás a fennálló jogi viszonylatokba, vagy a képességek és tehetségek konkurenciájába már nem lenne összhangban a keresztény nemzeti jobboldalissággal, amelynek Közép-Európában Darányi Kálmán mellett Schuschnigg kancellár a leghivatottabb képviselője, aki egész Európa füllehallatára és az egész kulturális megnyugtatóra és az egész kulturális megnyugtatóra ország, ahol azonban felekezeti és faji különbség nélkül, közjogiilag, gazdaságilag és kulturálisan mindenki egyforma törvények érvényesek!

Zsolt Béla nagyszerű megjegyzéséhez nincs több hozzáfűzni valónk. Kétségtelen, hogy furcsa és blazirt játékot folytatnak Magyarországon is a zsidókérdéssel, akikről számtalan razzia után is azt állítják, hogy „beszivarognak”, holott nem is találunk mást, mint őstelepülőt. De átvették az egész nyilasfrazéológiát s talán azért tiltják a propagandájukat, mert konkurenciát jelentenek a hivatalos köröknek.

— A szlovákiai orth. központi iroda ülése. Február 22-én ülést tartott a rabbibizottság és a gazdasági bizottság. Fontos határozatokat hoztak a vallási érzés erősítésére. A gyűlésen sokan voltak jelen és a késő esti órákig tartott.

Meghalt Schwartzbard Salom,

aki Párisban lelőtte Petljurát az orosz pogromok hirhedt vezérét

Fokföld. — Még élénk emlékezetében él az egész világ zsidó közvéleményének az a merénylet, amelyet Schwartzbard Salom, egy izzólelkű orosz-zsidó követett el Párisban Petljura ukrán tábornok ellen, aki a háboru utáni ukránai pogromokkal tette hirhedtté nevét. Schwartzbard, mint ismeretes, 1926 május 25-én Párisban lelőtte Petljura tábornokot, hogy bosszút álljon az ukránai pogromokban ártatlanul legyilkolt zsidó testvéreiért. Schwartzbard, miután felmentése után bejárta угyszólván az egész világot, az elmúlt héten 52 éves korában a délafrikai Fokföldön hirtelen meghalt.

Schwartzbard 1886-ban Izmailban (Basarabia) született. 1905-ben apjával együtt Baltiban átélte egy véres pogromot és egyike volt azoknak, akik annak idején résztvettek a zsidó önvédelem megszervezésében, noha akkor még csak 19 éves volt. Röviddel ezután az ifjú Schwartzbardot börtönbe zárták zsidó politikai tevékenysége miatt, de innen hamarosan megszökött. Ausztriába, Magyarországra, majd Svájcba ment, ahol órásmesterséget folytatott. 1910-ben Párisba költözik, majd a világháboru kitörésekor mint önkéntes belép a francia hadseregbe és hősiessen harcol a franciák oldalán. A vaskeresztet tüntetik ki. Később súlyos sebesüléssel kórházba szállítják, tüdővérzést kap és kénytelen elhagyni a frontot. A februári orosz forradalom kitörésekor mint francia-orosz tolmács Oroszországba megy egy francia katonai küldöttséggel és részt vesz a Kerenszki hadsereg megszervezésében is.

Schwartzbard ekkor Ukrajnába telepszik le, ahol családja is él. Ekkor kezdődnek az ukránai pogromok, melyeket maga Petljura tábornok vezet. Átéli a legvéresebb és legkegyetlenebb zsidó-mészárlásokat és maga is csak véletlenül menekül meg. 1919-ben a pogromok hatása alatt visszatér Párisba és újra órásmesterségbe kezd. Szabad idejében emlékiratait írja le a háborúról és az ukránai pogromokról. Ekkor érkezik Petljura Párisba és ott is telepszik le.

Schwartzbard aki emlékiratain keresztül újra átéli az ukránai pogromok borzalmaival, Petljura Párisba érkezésekor elhatározza, hogy bosszút áll a meggyilkolt zsidó tömegekért és számos családtagjaiért, akik Petljura bandájának estek áldozatául. Hat teljes hónapon keresztül figyeli az egykori pogromvezért, nyomon követi minden lépését és 1926 május 25-én, amikor Petljura egyedül halad az uccán, minden gondolkodás nélkül lelövi.

1927-ben foglalkozik a párisi esküdtszék az egész világ feszült érdeklődése mellett Schwartzbard tettével, akit hosszú tárgyalás után felmentenek. A tárgyaláson lepereg az ukránai pogromok véres borzalmainak története és az esküdtek a tanvallomások hatása alatt érthetően felmentik Schwartzbardot a bűnösség vádjától.

Schwartzbard ekkor Palesztinába akar utazni, de nem kap beutazási engedélyt. Bejárja Európát és az Egyesült Államokat, majd Délafrikába megy. Az elmúlt hét esztendőknél az aránylag még fiatal Schwartzbardot Fokföldön éri utól a halál.

Orth. kóser vendéglő és bodega
Izletes házi koszi, pontos kiszolgálás és olcsó árak
BERGER, TIMISOARA, Str. Preier 2

Egy megértő prefektus

Sok-sok csalódás után jólesik, ezerszeresen jólesik, ha olyasvalamit kell megírjunk, ami egy-egy vezető férfiú kiválóságát és emelkedett gondolkodását igazolja.

Bihormegye prefektusa, Florescu Vasile ezredes pozíciója elfoglalásának első pillanatától kezdve bebizonyította, hogy milyennek kell lenni egy vezetésre hivatott kiváló férfinak, amikor magas pozícióba kerül. Florescu ezredes többször hangoztatta a zsidóság képviselői előtt, hogy előtte nincsen semmiféle különbség ember és ember között. Hogy nem irázis ez, annak nagyszerű dokumentumát észleltük.

Él Oradeán a sokezerényi zsidó között sok-sok szegény ember. Egy öreg, szegény és szakállas zsidónak el kellett volna menni az ország távoli részébe, hogy az állampolgársághoz szükséges iratokat beszeresse. Kiszámította, hogy ehhez 1300 lei szükséges. Olyan pénzösszeg, amit ő együtt már régen nem látott. Irt tehát az ottani jegyzőnek, hogy küldje be a szükséges iratokat a bélyegköltséget beküldi. Jött a válasz, hogy csak személyesen és 500 lei külön díj ellenében tudja elintézni. Ez már 1800 lei volna. Neki, az öreg szakállasnak ez egy óriási vagyon. Mit tegyen? Gondolt merészet és nagyot és felment Florescu ezredes-prefektushoz. A kiváló férfiú szívélyesen fogadta és meghallgatta nagy-nagy panaszát. És erre olyan nyugateurópai gesztus következett, amelyre melegség járja át minden zsidó szívét. A prefektus arra kérte az öreg zsidót, hogy hagyja ott a jegyző levelét, mert ő elintézteti úgy, hogy egy banijába sem fog kerülni.

Ez történt és bizonyos, hogy Bihormegye prefektusa maradéktalanul fogja elintézni a szegény zsidó kérelmét, amivel igazolni fogja állampolgárságát. Kétségtelen, hogy a bihori preketus látta az alkotmány megszavazásának napján, milyen maradéktalanul járult Oradea és Bihormegye zsidósága az urnák elé. Lelkesen és spontánul. Viszont a kormány legfőbb megbízottja „ho-

Ugye kíváncsi

hogyan mi a titka posztóruházunk példátlan nagy sikerének?

Eláruljuk Önnek:

Egyetlen vásárlásnál meggyőződhetik állításunk igazságáról.

A gondos, lelkiismeretes kiszolgálás.

Legujabb tavaszi szöveteink megérkeztek

Katz Posztóruház
ORADEA,
Avram Iancu-u. 1

norálja" ezt azzal, hogy ennyire kiváló gesztussal intézi el egy névtelen öreg zsidónak kérését.

Érhet bennünket sok csapás és sok csalódás, de amíg ilyen vezérférfiakkal találkozunk, mint Florescu ezredes, addig nincsen okunk nagyobb aggodásra. Ugy véljük, hogy ujjabbkori purimi csodáink egyike ez is.

Combat de générosité...

Holland nyelven íródott fenti címünk. Megjelent a mérsékelt liberális „Algemeen Handelsblad” című elterjedt amszterdami lapban és azt jelenti, hogy „A zsidóság körül”... tartalmában pedig élesen támadja a most megkezdődött olasz antiszemitizmust. Többek között ezt írja: Az orosz bolsevisták a fascista Olaszországban szövetségest találtak, az angolok palesztinai mandátumpolitikájával szemben. Amikor az angolok a lehetőségekhez képest támogatták a zsidók kivándorlását, akkor az oroszok elzárták az országuk kapuját a zsidók kivándorlása elől, mert nem akarják, hogy a Közelkeleten angol fennhatóság alatt egy erős nemzeti zsidó állam keletkezzék. Inkább ők is próbálkoztak eggyel, Biro Bidzánnal, amelyet Távolveletre tettek, a pusztaságba, hol egyedül, mint pufferállamocska kell éljenek, mintha azt akarnák, hogy a hódító japán imperiálizmus előtt, ott álljon első ütközőül, a zsidó államocska.

Most pedig Moszkva után Róma jön, a maga eredeti elgondolásaival. Mióta elhidegült a viszony London és Róma között, viszont a berlin-római tengely megerősödött, azóta ideges érdeklődés mutatkozik Rómában,

a zsidókérdés iránt. Az abessziniai expedíció előtt, mindenkor mint a zsidó nép védelmezője mutatkozott Mussolini, most azonban Berlin befolyására, egymásután jelennek meg zsidóellenes cikkek, az „Informatione Diplomatica” van, meg a „Tevere”-ben. Lehet, hogy nem akar olyan messzemenő zsidóellenes tervek a fascista rezsim, de a lapok irhatják uszító cikkeiket. (Közben olvassuk az ujjonnan érkezett híreket, melyek szerint betiltották a zsidóellenes cikkek megjelenését). Voltak már olyan sajtóhangok, amelyek tagadják, mintha az olasz föld, hazája volna az ottani zsidóságnak és csak azzal vigasztalja őket, hogy boldogok lehetnek, amiért résztvehettek a nagy olasz csatákban, amelyet az olasz nép a jogokért és kulturáért vívott.

Ez a zsidókérdésben elfoglalt ingatag álláspont bizonyos dualizmust jelent, ami azt jelenti, hogy Róma tetszeni akar Berlinnek, viszont Angliának is borsot tör az orra alá a palesztinai mandátumpolitika miatt. Nem lehet azonban talaja a zsidógyűlöletnek, mert hiszen nagyon kevés számú zsidó él Olaszországban. Viszont az is a fantázia birodalmába tartozik, hogy Palesztina helyett, egy új országot akar kijelölni Mussolini a zsidók számára. A Ducenek pedig tudnia kell, hogy csak Palesztina az egyetlen lehetőség, amely a zsidókérdés megoldását hozhatja. Csak a politikai manőverekre lehet jó arbarat és zsidóellenes politikát folytatni, más haszna nem lehet ebből Rómának, azért is csodáljuk ezt a zsidóellenes magatartást.

Igy ír az amszterdami lap, amely számunkra annyiban vigasztaló, hogy nem-zsidó lapok is rámutatnak a Róma új politikai furcsaságaira.

Purim jelentősége

Ha az összes ünnepek megszűnnének, a purim ünnepe nem szűnnék meg soha. (Midrás Mislé).

Kiválóbb purim napja a Tóraadás napjánál, mert Már Berevina egész éven át böjtöt tartott, kivéve purim két napján, a csoda kedvéért. (R. Achai gaon. Seiltosz párs. Vajakhél sz. 15.)

Adár hó 14-ik és 15-ik napja a mulatozás és a vigalom napjai, emlékezésül a sorshuzásra, amit Hámán vetett a zsidók elvesztésére. De Isten megemlékezett kedvelt népéről és a legválságosabb időben Mordecháj és Eszter személyében segítséget küldött részükre, akik Hámán gonosz szándékát megghusították és fordulatokban gazdag csodálatos események után azon a napon, amelyen Hámán a zsidó népet akarta megsemmisíteni, bosszút álltak ellenségeiken. Így lett purim, amint a neve — „pur”: sors — is mutatja, a sorshuzás, a zsidó nép csodálatos megmenekülésének vidám ünnepe. A nyílt városokban lakó zsidók Adár hó 14-én tartották az öröm és lakomázás napját. Azok a városok azonban, melyek Josua idejéből származó falakkal voltak körülvéve, a 15-ik napot ünnepelték, ahogy a susáni zsidók szokták.

Susán ugyanis a hatalmas perzsa birodalom királyi rezidenciája volt, itt forralta ki Hámán, a király első minisztere gonosz terveit a zsidó nép ellen, itt zajlottak le a megzabadulás csodálatos eseményei is, melyek eredményeképpen a susáni zsidók az ellenségeiken való megtorlást a 14-ik napon is folytatták úgy, hogy csak Adár 15-én tarthatták meg a győzelem ünnepét. A Josua idejéből származó várfalakkal megerősített városoknak nemesi ajándéka volt ez, hogy ők is 15-én üljék meg purim ünnepét, azon a napon, amelyen Susán, ahol a győzelem legcsodálatosabb eseményei történtek.

A MEGILA ÉS ANNAK OLVASÁSA.

A megila olvasásának szokásáról még a II-ik templom pusztulása előtti időkből vannak adataink. Rabbí Zechárja ben Hakacev (meghalt 120-ban a polgári időszámítás előtt) már említést tett erről a szokásról (megila 7 Jerus. Meg. p. 1.) Rabbí Jochánán ben Nüri (meghalt 121-ben a polg. időszámítás előtt) Cipori városában olvasta a megilát, nem törődve a hatalom részéről fenyegető veszéllyel, mely annak olvasását megtiltotta. Rabbí Jehuda Hánászi meséli, hogy kis korában felolvasta a megilát Rabbí Tárion (meghalt 110-ben a polg. időszámítás előtt) és a város vénei előtt (Toszofta megila, Jerusalmi megila p. 1). A talmud meséli Rabbí Méirről (meghalt 101-ben a polg. időszámítás előtt), hogy amikor napitári ügyekben Ázsiába érkezett és nem ta-

lált megilát, leírta emlékezetből és azután felolvasta. (Megila 18.)

A megila, mint tudjuk, pergamentre van írva és tekeres formája van, mint a Tóranak. De míg a Tóra, a felolvasás alatt is göngyölt állapotban marad, a megilát kinyitják egészen és úgy helyezik el, mint egy levelet, csak ezután kezdik meg belőle az olvasást.

Erre vonatkozólag a 12-ik és a 13-ik század rabbinikus irodalmában azt a magyarázatot találjuk, hogy mivel Eszter könyvében magában a megila „igéretnek”, levélnek nevezetik, azért kell olvasás közben hasonlítani a levélhez. De tudjuk, hogy Ráv Neturanui, Ráv Paltai és Ráv Amram gaonok idejében a megilát épp úgy olvasták, ahogy a Tórárt szokták minden különbség nélkül, csak Ráv Hai, az utolsó gaon, vezette be először a fentemlített nyitott állapotban való olvasását. (Rabenü Jakob ben rabenu Oser. Tor Orach Chajim. 690 fejt.)

MORDECHÁJ ÉS HÁMÁN.

Mordecháj, népe megmentőjét, a Megilának egy verse vezetni élénk először:

„Volt egy férfi, egy zsidó, Susán fővárosában. A neve Mordecháj, Jair fia, Simeci fia, Kís fia, Benjámin törzsből való...” (Eszter könyve 2, 5.)

Arra tanít ez bennünket, hogy a nagy embereknél nem a név, a származás, a család, az ősök, a

Egy millió pengő közcélokra, mely guny tárgya lesz

Esterházy herceget nem ismerjük, sem mi, akik írjuk ezt, sem Önök, akik olvassák. Csak annyit tudunk róla, hogy olyan birtoka van a Dunántúlon, amely nem sokkal kisebb, mint Palesztina, a felosztás után (ami szerencsére nem fog bekövetkezni!) Nos hát ez a herceg, 300.000 pengőt adott magyar tudományos célra, ami nem megvetendő összeg, de az már tuzzás, amit egy kikeresztelkedett pesti egyetemi tanár írt, hogy Széchenyi István óta ilyen jelentős adomány nem volt Magyarországon. Ez annál kevésbé valószínű, mert mi magunk is, csak úgy kapásból és emlékeztetből tudjuk, hogy Aschner Lipót, az Egyesült Izzó vezérigazgatója nemrégiben adott ugyancsak 300.000 pengőt (ami kb. 10 millió lei), magyar tudományos célra és a budai Goldbergerék is adtak és adtak a báró Kornfeldék és a báró Hatvanvécsek (akik ugyan kikeresztelkedtek részben), igen ők is adtak fél millió pengőt a keresztény magyar orvosoknak, mire a keresztény magyar orvosok lapja kicsufolta őket.

Végeredményben: a magyarországi zsidók és kikeresztelkedett zsidók körülbelül egy millió pengőt adtak alig fél év alatt, keresztény magyar kulturális és tudományos célra, amiért guny és röhej volt, osztályrészük és sanda gyanu, hogy valami zsidó turpiság van mögötte. Izléstelenül és hálátlanul csufolták őket, mert fejedelmi gesztust mutattak. Holott ha gazdagok is ezek a zsidók, hol vannak ők, az Esterházy hercegek 220.000 holdas birtokaitól? De még az adakozáshoz is szerencse kell. Ha egy Aschner ad, — az semmi! Ha egy herceg — földig kell hajolni és odalenni a meghatottságtól. Lélektani oka? Egy zsidó nem adhat annyit, hogy „elég”-nek találják. Viszont egy hercegtől? „Tiszta haszon” a serstésből egy...

160 gyermek reggelije

Lassankint kimegyünk egy kegyetlen és rideg télből a szép tavasz felé. Nem tudnánk azonban nyugodtan nekimenni az új természet ébredésének, ha egy-egy vigasztalóbb epizódot nem emlitenénk meg az elmúlt kegyetlen télből. Lokális kerete van a dolognak, de mert másutt is vannak hasonló jelenségek, íme mégis írunk erről. Az oradeai nyugati szertartású zsidó

lútközségnek van egy mintaszerű árvaháza, amelyben 30 árvát nevelnek a mai nehéz gazdasági viszonyok mellett. Ha ennek a harminc gyereknek sorsára gondolunk, azt hihetjük, hogy talán nem is találunk rá kellő anyagi fedezetet. De az élet nem áll meg és a zsidó szív csodálatos áldozatkészsége újból és újból megmutatkozik. Harminc zsidó árva teljes ellátást kap egész éven át. Ezt az oradeai zsidó közösség végzi. De van egy másik akció is mellette, ami legalább olyan szép. Ezt pedig egy oradeai nagyiparosnak köszönheti a társadalom.

A tél kezdetétől a nyár beköszöntéséig itt az árvaházban minden reggel 160 gyermek kap meleg reggelit. Tejet kapnak, friss, édes jó tejet és hozzá ropogós kenyeret. Százhatvan gyermek kapja ezt meg és képzeljük el, hogy az érzékeny és mindenre reagáló gyermeki lélek mennyire örvend, amikor jólakottan ül az iskola padjában és nem a szülői ház szegénységét érzi vállaira, azokra a zsenge vállakra nehezedni. 160 gyermek, akik közül csupán 20 százalék a zsidó, a többi nyolcvan százalékból 60 százalék magyar és 20 százalék román gyermek. Egyforma karéj kenyér jár nekik. Csendes, serény és precíz munka folyik itt.

Aki pedig az egészséget finanszírozza, nem ünnepeket magát naponta és nem vár elismeréseket, hanem a pénz adásán kívül dolgozik is minden reggel, mert pontosan ott van és ellenőrzi, hogy a tej kifogástalan, az adag megfelelő legyen. Segítenek neki reggelente az árvaház hölgygárdájának tagjai is, de a munka és anyagi áldozat orosz-lánrészt magának követeli. Egy olyan ur ez, aki nem csupán erre a célra ad sokat, hanem más közhasznú jótékony célra is. De mindent titokban és mindenkor diszkréten.

Lehet, hogy neheztelni fog érte, ha mi most megírjuk nevét, mert a nyilvánosság előtt mindenkor szigorú és nem a „jóember”

pózában akar szerepelni, holott ad és megkaphozza sokat ad. Nincsen vele semmiféle nexusunk és ezért is írhatunk róla, sőt nevét is kiírhatjuk, akár akarja, akár nem. Incze Lipót nagyiparos és nagybirtokos az illető, aki már ezért a naponként adott 160 reggelit is megérdemli, hogy ismerjék és elismerjék jótékony nevét.

Leon Blum és Weizman részvesznek egy nagy párisi manifesztáción

Páris. Megírtuk már, hogy március 15-én összeül Párisban a Cionista Világszervezet Akciónkmitéja. A következő napra, a gyűlés befejezte után, nagy politikai manifesztációt tartanak a Sorbonne-n amfiteátrumában, amelyen dr. Weizman és Léon Blum is résztvesznek. Rájuk kívül még Paul Reynold, a centrum egyik képviselője, elnökölni fog Justin Godard szenátor. Francia politikai körökben nagy érdeklődés mutatkozik utóbbi időben a Palesztina-kérdés iránt, annál is inkább, mivel az olasz-angol tárgyalások előterében is áll a Közelkelet kérdése, különösképpen tekintettel Palesztinára. Azért is nagy az érdeklődés, mert Libanon és Syria közvetlen szomszédok Palesztinával.

Azt tervezik, hogy ez a nap, egy újabb nagyszabású akció megindítója lesz, amely arra hivatott, hogy a zsidókérdés palesztinofil megoldását hivatott elősegíteni.

— Mindenki Benamy: „Európától Ázsiáig” c. szenzációs könyvét olvassa. 2. kiadás. EPOCHÁ.

Elsőrangú, csendes családi pensio Braşovban

Springer-Tensio

Braşov, Str. Iorga No. 2. Telefon: 4-93

Hideg-meleg folyóvíz.
Teljes komfort. Mérsékelt árak. Kitűnő konyha. Kívánatra diétás koszt.

legfontosabbak. Mordecháj is nagy család leszármazottja volt és mégsem a nevével és családjával ismertet meg bennünket először az Írás. Férfi volt és zsidó volt: így kezd róla Eszter könyve beszélni. Mert ezek a legelső, a legszebb, a legnagyobb tulajdonságok.

Minden más: név, származás, család ezután következik.

Hámán azért akarta kiírni a zsidókat, mert egyre megharagudott közülük.

A mai Hámánok sem különbek. Évezredek tapasztalatunk, hogy nem egy zsidóra haragszanak, ha haragudni akarnak, hanem a zsidókra.

És mit vétett ez a zsidó a nagyhatalmu urnak? Sokat, nagyon sokat. „Mordecháj nem hajlongott és nem dobta magát a földre” (Eszter könyve 3, 2). Olyat tett tehát, amit zsidóktól leginkább vesznek rossz néven: nem akart meghajolni.

Ebben sem különböznek a mai Hámánok elődjüktől. Ők sem szeretik az önértékes zsidót. Az tesz nekik, aki mélyen meghajol előtük, aki a kegyüket keresi, aki nem néz a szemükbe. A Hámánizmusnak ez az ismertető jele is fennmaradt mind a mai napig.

HÁMÁN ÉS A ZSIDÓ ÜNNEPEK

Bepanaszolta a zsidókat Hámán a királynak:
— Van itt egy nép — mondta, — mely szét-

szóródva és elkülönítve él a többi népek között és a törvényeik különböznek minden más népétől.

Különösen az ünnepekre haragudott Hámán, jegyzi meg erre a bölcséink. A zsidóság ünnepeire, melyek lényt árasztottak a zsidó házakban, melyek felüdítették a lelkeket és fentartották a hitet. Bevádolta az ünnepeiket a király előtt. Nézd, — szólt hozzá, — mily életet élnek a zsidók. Mennyi munkátlanul eltöltött nap, mennyi fölösleges ima, hány lakoma, mennyi henyélés!

— Az ünnepekre haragszol, te gonosz! — szólt erre az Ur odafünn. Sokalod az én népem ünnepeit? Nos, te magad fogod megszorítani az ünnepeiket egyfel. Te magad fogsz okot adni rá hogy még több ünneptük legyen. A te bukásod, Hámán, örökkön ünnepe lesz az én fiaimnak...

SOSÁNÁSZ JÁKOV.

A Sosánász Jákov a purim himnusza. A chászlek a közeledő purim örömeire már ádár ujhoidját megelőző szombatban a harmadik lakoma keretében éneklik. Purimkor a megila felolvasása után minden alkalommal eléneklik.

Nem lehet megállapítani teljes pontossággal Sosánász Jákov keletkezésének idejét, de bizonyos, hogy már a talmud lezárása előtti időben ismerték Eszter könyvében nem fordul elő az Örökkévaló neve. A kabbalisták szerint a megilában 157-

szer előforduló „melech” király szó többször az Örökkévalóra van vonatkoztatva.

Szokásos, hogy amikor a felolvasó a Hámán nevét említi, az ifjuság az erre a célra készített ke-repelőkkel, kalapácsokkal zajt csap.

Ez a szokás a délfranciaországi Provenéből a 13-ik századból származik, ahonnan több más szokás veszi eredetét.

PURIMI LAKOMA.

Purim ünnepének második része a Megila olvasása után való lakoma.

A purimi lakomát Ádár hó 14-én mincha után szokták megtartani, a lakoma legnagyobb részét napközben kell elfogyasztani, a mulatozás ezek után beleyulhat a késő éjjeli órákba is.

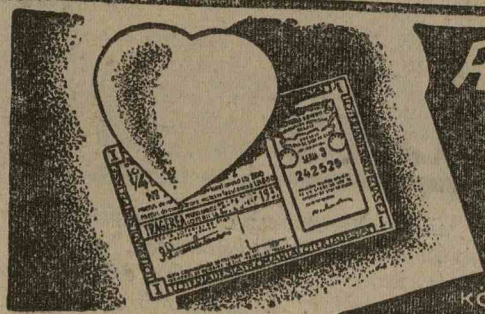
PURIM-RABBI.

Mulatozás közben egyes helyeken purim-rabbit szoktak választani.

A purim-rabbinak egész nap szuverén hatalma van, minden szava parancs, vigjelenetek között sarcot szokott kivetni híveire és a befolyt összeget jótékonycélra fordítják.

Purim után a rabbít ledegradálják.

Ezt a szokást azzal magyarázzák, hogy utána-zték Achásvéros királyt, aki magasra emelte Hámánt, azután ismét kegyvesztetté tette.

Azt sugja a szívem hogy: 1/800, 1/2400, 1/200

Nyerni fogok

GHEORGHE STĂNOIU

KÖZPONT BUCUREȘTI, LIPSCANI 83-85

Gradeai fiokjában Reg. Terd. 3 Tel. 11-88

Wasserstrom Sándor

Modern marannusok?...

A dédapa: császári pátenssel megtürt letelepülő

A nagyapa: hitközségalapító mecénás

Az apa: évtizedekig hitközségi elnök

Az unokák: evangélikus egyházi gondnokok

Végeredmény: az állampolgársági revíziónál listára kerülnek mint zsidó fajú evangélikusok

Braşovi korrajz napjainkból — történelmi háttérrel

Mióta a „minden érték átértékelődésének” folyamata világszerte megindult, azóta a történelmi cavalcade-ek is egészen mások kell legyenek, mint voltak a múltban. Régen, ha történelmet írtak, akkor évszázadok után jöttek az évszámok, ki mettől meddig uralkodott, vagy ha egy-egy kisebb közületről volt szó, akkor ki mettől-meddig volt elnök? Most azonban másféleképpen kell írjunk a múltrol. Ma már nem a Graetz-féle történelmi szemlélet az, ami irányadó, hanem a Dubanov-féle, amelyben oknyomozóan kihangsúlyozódik a „szempont”.

A brasovi zsidóság történelmét, ha megírjuk, akkor nem szabad évszámok szerint igazodni, mert az nem mond semmit. Hanem *be kell kapcsolódnunk egy „uralkodó” család százevesnél hosszabb időre terjedő történetébe és kimutatni, hogy elindul az ő, megérkezik egy városba, ott generációk nevelkedése után, elkövetkezik a nagy elkanyarodás a zsidó lényegtől, amíg elérkezik egy „fájdalmas memento.”* Ime az állampolgársági lista kifüggesztése nekünk, akik azt hirdetjük, hogy nem lehet a zsidóságból „dezertálni” nagyszerű igazolás, míg azok számára, akik elmenekültek tőlünk — fájdalmas és keserves ébredés.

EGY VÁROS ÉS EGY CSALÁD EGYBEKAPCSOLT TÖRTÉNETE

A brasovi zsidóságról van szó. Elindult 1810-ben, tehát 128 esztendővel ezelőtt egy zsidó Kámenitz-ből, az oroszországi todulínai kerületből, a neve volt Löbl Aron és Brasovban üti fel sátorát. 1810-től 1826-ig jöttek-mentek más zsidók is, de nem tudtak gyökeret eresztetni. Löbl Aronnak is távoznia kell és Bécsben jár, hogy új elhelyezkedést találjon. Itt találkozik egy brasovi, általa jól ismert szászszal, aki a császári kancelláriában hivatalnokoskodik és az közbejár brasovi letelepedése érdekében. Ebben az évben már nyolc családból álló hitközség alakul és egy 9 pontból álló alapszabály is készül, amely az akkoriban itt élt zsidóság magasabb értelmiségét bizonyítja.

1827-ben Löbl Aron gabbe lesz, majd hitközségi elnök. Az akkori időkből visszamaradt írások azt bizonyítják, hogy *nem élhettek a zsidók zavartalanul, hol a mesterek céhe, hol a kereskedői testület szerette volna a zsidó „konkurrensket” onnan kitűntetni.* 1837-ben I. Ferdinánd császár

meghagyta a városi tanácsnak, hogy miután a zsidók korrektül viselkednek, a céhek kitűntési kérelme nem teljesíthető és Löbl Aronnak kiadható a lakhatási engedély. A városi tanács ennek dacára sem akart az 1825 után bevándorolt zsidóknak letelepedési engedélyt adni.

1839-ben Paneth Ezekiel (a későbbi deji Paneth rabbidinasztia elődje), alba-juliai országos rabbinak kérelmére a királyi gubernátor meghagyta a városi tanácsnak, hogy Deutsch Simonnak, mint sakternek és tanítónak engedje meg a lakhatási engedélyt. A vezetést mindenkor Löbl Aron és ennek vejei és az általuk alkalmazott hivatalnokok gyakorolják. Egyik városi épületben templomot állítanak fel, majd iskolát és rituális fürdőt építenek.

Nagyon szegényteljes volt a brasovi zsidók temetkezési lehetősége, mert csak egy „zsidó gödörnek” nevezett helyen tudtak temetkezni, mire Löbl Aron és másik két zsidó vezetőnek fáradozásával területet vásároltak, amelyet a Szentegyletnek ajánldékoztak és ez a temető, amely festői helyen van, még ma is a Cenk alján levő festői szépségű város zsidóságának temetkezési helye.

AZ ARONSOHN-CSALÁD TÖRTÉNETE.

A cikk elején megemlékeztünk arról, hogy a mai történetírásnak szempontjai nem lehetnek évszámok és események kronológikus felsorolásai. Ha ebből indulunk ki, akkor ezuttal egy családnak történetével kell részletesen foglalkoznunk, mert ez rányomta bélyegét csaknem száz évig a brasovi hitközség egész történetére. És ez, az első „honfoglaló”-nak, Aron Ben Jehuda Löblnek és utódainak története. Az első Löbl 25 évig volt elnök, majd 1854-ben fiára esett a választás, akit apja után Aronsohn Löblnek neveztek, tehát Aron fiának, ami azt eredményezte, hogy a Löbl-név később elmaradt.

Érdekes, hogy 1826-tól 1893-ig nem volt elnökválasztás Brasovban, hanem az Aronsohn-család kapta meg az elnöki széket. A három Aron, illetve Aronsohn nemzedék feje, egyidejűleg a mindenkori brasovi hitközség elnöke is volt, amit igazol a tanácssteremben kifüggesztett olajfestményes mellképük. És még érdekesebb, hogy ez idő alatt rabbija sem volt a hitközségnek. Aron-

sohn Henrik elnöksége alatt, 1893-ban választják meg rabbinak dr Rosenbaum Lajos gödöllői kerületi rabbit. Később mások is lettek elnökök: Grünfeld Salamon, dr Weisz Ignátz, majd Kupferstich Manó és végül újra Aronsohn Henrik. Hogy mennyire öszszenőtt az Aronsohn-család a brasovi zsidósággal, jellemző, hogy 1868-ban örökös elnökké választják Aronsohn tiát és 1877-ben alapszabályba vették fel, amit annakidején a miniszter jóvá is hagyott.

MEGSZAKAD A FONAL...

Elkövetkezett a zsidóság új korszaka, az úgynevezett „asszimilációs” korszak, amely súlyos kihatással volt a brasovi zsidóság életére. Nem volt nagyszámu a zsidóság és szorosán együtt élt a szászsággal és a magyarsággal. Lassankint kialakult az Aronsohn-család kitűnő anyagi helyzete is...

Ott, ahol az ötszáz esztendő barokk-stilusban épült városháza áll, annak földszintjén aranyló betűkkel áll még az Aronsohn-család nagy üzlete, a szállítási vállalat. A lovagvárhoz hasonló régi történelmi épületben mintha anakronizmus volna az „üzlet” és az Aronsohn név. *Pedig ez a név ma már nem zsidó tulajdonosokat takar. Ott büszkélkedik a 108 éves Aronsohn & Co cég, amelyet épen mostanában támadtak sokat a bucurești-i lapok, amiért a város egy kisebbségi cégnek adja oda a nagy és szép üzlethelyiséget.*

Két Aronsohn áll most az üzlet élén, Arnold és Rudolf. Két közigazdasági férfiú, akik azonban ma már nem állanak a hitközség élén, mint őseik, három generáción át. Oh, nem! Illetőleg, hogy mégis. Szerepet játszanak. Az egyik a magyar evangélikus egyházban, a másik a szászok evangélikus egyházában. „Keresztény” emberek lettek, amit az is bizonyít, hogy az egyik Aronsohnnak vadászat alkalmából ellőtték a kezét. Most gondnoka a szász evangélikus egyháznak.

A ZSIDÓ VÉR EGYMASRA TALAL...

Hogy még jellemzőbb legyen ez a kis kép és az egész „keveredés”, meg kell említsük a következőt is. Volt régebben a hitközségnek egy elnöke, aki most 90 év körül jár és sokat foglalkozott zsidó ügyekkel. Dr Weisz Ignátz-ról van szó, akinek írásait sokan ismerik és kisebb brosuráit olvassák is és lapunkat is felkereste írásival. Különleges felfogása van a zsidókérdésről. Eddig családi ügy volt, de most írunk kell róla. Leányát régen már egy ciucmegyei gör. keleti lelkész vette feleségül és ebből a házasságból egy fiú született, aki a kereszttségben a Miron nevet kapta. *A házasság nem éltek boldogan, mert a falu népe nem felejtette el, hogy egy zsidó nőről van szó. Az elvált asszony visszatért Brasovba, ahol a volt gör. keleti papnéba beleszeret a zsidóból evangélikussá lett Aronsohn Arnold, aki Miron fiaaként nevelte és jelenleg cégének bucurești-i fiókját vezeti. Így is találkoztott a „zsidó vér” nagy kerülő megtétele után...*

Most itt álljunk meg! Hogy is mondtuk? Történelmi perspektíva? Évszámok, történetek? Ez mind nem fejez ki mindent, illetőleg eleget. — Mert, ha meg is írjuk, hogy 1810-től milyen elnökök voltak a bra-

Hitler

Előfizetési árak:

Belföldön: Hitközségeknek és vállalatoknak	500 lei
Magánosoknak egészévre	300 "
félévre	160 "
negyedévre	85 "
Külföldön: Csehszlovákiában	120-80, 45, 25 ek.
Jugoszláviában	180, 95, 50 dinár
Magyarországon	24 pengő
A többi államokban	10-5 dollár

Naptár 5698

Péntek: Veadar 8, március 11.

Szombat: Veadar 9, március 12.

Heti szidra: ויקרא

Heti haftora: פקדתי

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 6.08

gyertyagyújtás 6.16

Istenisztelet kezdete 6.28

Szombat befejezése 7.22

Szerda, március 16 תענית אסתר

Csütörtök, március 17 פורים

Péntek, március 18 שושן פורים

Purim 5698

Tavaszi szabadságünnepeinket négy előkészítő szombat előzi meg. Az első: pársesz sökolim, amely a zsidó áldozatkésziségre nevel. A második szombat: a megemlékezés szombatja (pársesz zochajr). Ez a szombat emlékeztet bennünket arra, hogy mióta elkezdtük keserves vándorutunkat a történelmi időkön át, mindig barátságosan légkör vett körül bennünket és arra tanít meg, hogy mennyi hittel szálljunk szembe a támadásokkal.

Amalék első támadása olyan időben következett be, amikor uton voltunk, amikor az első lépést tettük a szabadság felé. Távissal teli ut volt, amikor kijöttünk a rabszolgaságból, mert a szolgálélek nem ismeri a szabadság fenkölti érzését, a szolgáló nyugodtan él a husosfazék mellett, amelyet mások készítenek neki. De, hogy ételért-italért valaki eladja lelkét, elveszti emberi méltóságát, ezt nem érzi a szolgáló.

A Teremtő erős keze széltörte a zsidóság rabbilincseit, kivezette a rabszolgánépet és kiváltta évszázados kábultságából a halhatatlan szabadságra született lelkét. Uj dolog volt akkor készülöben, hogy egy kicsiny, gyenge nép merészeli ledobni a jármot és helyet igényel a nap alatt! A jog nevében követeli ezt, ami minden népnek, minden embernek kijár. Az Örökkévaló nevében teszi, aki a jogot hirdeti.

Kétségbeeséssel izent Mordechaj Eszter királynénak, esz kol aser korohü, mindazt, ami történt, a nép abban véletlenséget lát. A zsidóság mindenkor és mindenben „véletlenséget” lát, holott a hittel hívök tudják és érzik, hogy nincsenek véletlenek. És főleg nincsen véletlen annál a népnél, melynek életcélja, hogy isteni igazság hírnöke legyen, hogy az Örökkévalóság utjainak igazságát hirdesse.

Ha keressük a gyűlölet indító okait, rájö-
vünk arra, hogy már Jákob ősapánknak
sem volt nyugta ezen a világon. A midrás
szerint nem lehet követelni a földi és tulvi-
lági üdvösséget egyidejűleg. Nagyon kevés
embernek jut földi boldogság és az örökké-
valóság. Ezért kell az egész zsidó népnek a
szünetekért, hitükért, a földi salaktól meg-
tisztultan, mint nemes fém az olvasztóté-
gelyben. A szenvedések célja, hogy testi és
lelki tisztaságra neveljen. Hogy ne vágyód-
junk a mások husosfazékára és mindarra,
amit az Irás tisztátalannak nevez, amit azt
a pársasz-paroh, a harmadik előkészítő
szombat tanít. És azután következik a ne-
gyedik előkészítő szombat, a pársesz ha-
chajdes, a szabadság hónapjának megérté-
sére nevel bennünket.

Ezzel fogjuk ellensúlyozni az örök gyű-
lölet emlékét. Mert kétségtelen, hogy az
Örökkévaló fog mindenkor harcolni Amalék
ellen. És a szenvedések ideje bevégeződik és
eljön a megváltás ideje a diaszporában és
az Ereeben egyaránt...

Dr. Feldman Sámuel
(Sannicolau mare)

— A bécsi zsidó hitközség büdzsége. Költ-
ségvetési előirányzat szerint 1938 évre
6.335.560 silling, viszont az össz-kiadás
6.687.810 silling. Az iskola-hálózat céljaira
665.570 sillinget terveznek, amelyből nagy-
részt hittant-tanító iskolákra költenek. Külö-
nösen nagy összeget adnak a Chajes gimná-
ziumnak. Hitközségi adóból 2.460.000 sillinget
terveznek. Legnagyobb kiadás a jótékonyági
alap, amelyre 2.871.100 sillinget terveznek.
Kultuszkiadásokra 1.031.800 sillinget tervez-
nek kiadni. Jelenleg 6 nagyobb templom, 18
egyesületi templom, 70 imaház és 54 imaegy-
let működik, amelynek mindnek szubvenciót
ad.

— Az amerikai Joint támogatja a romá-
niai zsidókat. (Newyork). Alexander Kahn,
az amerikai Joint alelnöke, nyilatkozatot tett
közé, amelyben többek között a következő-
ket mondja: — Dr. Bernhard Kahn, a Joint
európai igazgatója, közvetlenül a legutóbbi
parlamentari választások előtt meglátogatta Ro-
mániát. A zsidó társadalom különböző cso-
portjai behatóan foglalkoztak akkor a lokális
gazdasági és társadalmi szükségletek kérdése-
vel és konstruktív segély megteremtésének
gondolata uralta ezeket a megbeszéléseket.
A Joint ezzel kapcsolatos tervvel a szövete-
zeti intézmények megerősítését célozzák, ame-
lyek 1937-ben hitelt nyújtottak a romániai
zsidó lakosság 40 százalékának, ezen kívül új
kereskedelmi iskolák és kiképző intézmények
létesítését, a régiók kiépítését, a hitelintéze-
tek hálózatának kibővítését irányozza elő a
Joint ezirányu terve. A terv megvalósítását
hátráltatták a Romániában történt politikai ese-
mények. A Joint hajlandó hozzájárulni tervsze-
rű tevékenységéhez a romániai zsidó társada-
lom vezetőinek közreműködésével, mihelyst
erre megadatik a lehetőség.

— Jaffa nem kap semmiféle kártérítést.
(Tel Aviv). Egyes lapokban az a hír látott
napvilágot, hogy a főkörmányzó felszólította
volna a telavivi kikötőtársaságot, hogy fizes-
senek kártérítést a jaffai kikötőnek, amely
nagy károkat szenved a telavivi kikötő miatt.
Hivatalos helyen cáfolják ezt a hírt és telje-
sen alaptalannak minősítik.

15 éve óv

ez a
védjegy

az
ulánzatoktól!

KOPROL
CSOKOLÁDE
A TÖKÉLETES HASHAJTÓ

Minden zacskóban van egy
jubileumi pályázat szelvény.

— Biro Bidsan építése stagnál. (Moszk-
va). Az Ozet jelentése szerint 1937-ben a
szovjet hatóságok nem támogatták eléggé a
Biro Bidsani települést. — Az Ozet
most mozgalmat indított a zsidó település
meggyorsítása érdekében. Zsidó írók, újság-
írók és szociális munkások között tartott
előadásában S. Diamant kifejtette a kor-
mány további programját. Nagy mértékben
kell előmozdítani a zsidó települést. A jid-
dis nyelv fontosságáról is szólt és a zsidó
irodalom terjesztéséről is szólt és a zsidó
Országszerte Ozet propagandistákat képez-
nek ki. Mindezekből az következik, hogy
nem nagyon élénk az érdeklődés a szovjet-
országi zsidók között a biro-bidsani
kolonizáció iránt. Ezért igyekeznek nagy
propagandát kifejteni a zsidóság nagyobb
kolonizációja érdekében.

— Hirdetmény. Ezennel közhírré tesz-
sük, hogy Mátyás orth. kóser étterem Clu-
jon Cal. Reg. Ferdinand 49. sz. alatt felügye-
letünk alatt áll és így kasrusz szempontból
teljesen megbízható. A cluj aut. Orth. IZR.
Hitközség rabbinátusa és kasrusz-bizottsága

— Sir John Haslam a Balfour-deklaráció
betartásáért. (London). Sir John Haslam, a
konzervatív párt alsóházi tagja, a Bolton
Conservative Association-ban tartott beszéde-
ben, a Balfour-deklaráció betartását igéri és
az angoloknak erre vonatkozó ígéretére tá-
maszkodik. A világ zsidóságának nincsen fair
eljárásokban része. Legalább Anglia mutassa
meg, hogy egy gyenge pillanatban adott ígé-
retét betartja. A Peel-jelentés nem elég kime-
ritő. Reméli a képviselő, hogy a legközelebbi
bizottság igazságot fog szolgáltatni a zsidók-
nak.

— Paul Muni Palesztinában. A híres film-
színész Paul Muni jelenleg Palesztinában tar-
tózkodik. A zsidó újságírókkal, akik felkeres-
ték jiddisül beszélgetett, amely nyelvet kitü-
nően bírja. Kijelentette, hogy az a szándéka,
hogy hosszabb időt töltsön Palesztinában,
hogy ott a kolóniákat és városokat megláto-
gassa. Megkérdezték tőle, hogy vajon vállal-
ja-e egy új filmben, Herzl Tivadar megszemé-
lyítését, azt válaszolta, hogy attól függ,
hogy mit mutat a forgatókönyv. Paul Muni
keleti zsidó környezetből származik.

CAMPUS & BASSA

222065. sz. anexával Lindenfeld Péterke 1.000.000 leit nyert

szerencsés kolekturájánál még egy
nehány nyerő szám kapható! Huzás
március 15-én. CAMPUS & BASSA
kolekturájának oradeai fiókja, Bul. Regele
Ferdinand 4. — Vezető: Révész László

Látogassa meg szőnyegkiállításunkat új helyiségünkben Str. Ep. Ciorogariu 4.

Szebbnél szebb perzsaszőnyegek, bel- és külföldi fonalak. — Szőnyeg javítások. — Allandó tanfolyam

„ORIENT”

Schulhoi Emilné, Oradea, Strada Ep. Ciorogariu No. 4. Telefon 1004.

— **Hivatalos kommuniké az Új Cionista Szervezet és a Zsidó Állampárt között létrejött megállapodásról.** A Párisban az NCO és a Zsidó Állampárt között létrejött megállapodással kapcsolatosan a következő hivatalos kommunikét adták ki: 1938 február 19-én Párisban tárgyalás folyt le az Új Cionista Szervezet Jabotinsky, S. Jakoby, Dr. S. Klinger) és a Zsidó Állampárt executiv-komitéja (Meir Groszman, J. Machover és Robert Stricker) között. Tekintettel arra a katasztrófális szituációra, amely a zsidóság és a cionizmus körében uralkodik, utat és eszközöket kell találni arra, hogy közös frontot létesítsenek az összes zsidóállamot akarók erőinek összefogására. Anélkül, hogy egyes szervek sajátosságát, karakterét és szervezeti formáit befolyásolná ez az összefogás, megállapodtak abban, hogy politikai kontaktust létesítsenek egymással Tel Avivban és Londonban és e célból közös komitét létesítsenek, amely közös akciókat fog lebonyolítani. Különös tekintettel a palesztinai felosztás ellen és a mandátum likvidálása érdekében. Ez a kontaktust-fenntartó komitét azonnal összeül, amikor a két szervezet jóváhagyja vezetőinek megállapodását. Fenti kommuniké igen örvendetes, mert azt jelenti, hogy a zsidó önálló államért küzdő két párt összefog és ezzel olyan jelentős erőt képviselnek, amelynek erejével, taglétszámaival, vezetőinek rátermettségével és főleg a hirdett eszmék igazságosságával előbbre tudják vinni az általuk hirdett eszmék igazát.

— **Az olaszországi zsidó hitközségek kongresszusa.** (Róma). Az olasz belügyminisztérium jóváhagyta az olaszországi zsidó hitközségek szövetsége második kongresszusának terminusát. A kongresszust március 21—22-ére hívták össze. A zsidó hitközségek szervezetről szóló törvény értelmében ugyanis az olaszországi és az olasz gyarmatok zsidó hitközségeinek képviselői minden öt évben kongresszust kötelesek tartani, hogy megbeszéljék a szövetség munkaprogramját és új vezetőséget választanak. A delegátusok választása az egyes hitközségek adófizetőinek száma alapján történik. A kongresszus terminusának jóváhagyása, ami azt jelenti, hogy új vezetőséget fog választani a szövetség, végetvet azon híreknek, hogy az olasz hatóságok kormánybiztost akarnak kinevezni a zsidó hitközségek szövetségének élére. Felice Ravenna ügyvéd 1937 márciusában történt elhunytá óta a hitközségek szövetségének ügyeit Federiga Jarach közismert milanoi zsidó nagyiparos és poliikus intézi.

Az ardeali zsidók találkozóhelye!

BERKOVITSNÉ

(Oradeáról)

orth. kóser étterme
(a baia-marei rabbi hechsere)

BUCUREȘTI,

Str. Lipsicani 7.

Telefon: 462-91

Socec hátagótt. Postavámmal szemben.
Elsőrangú erdélyi konyha!

— **Az olasz zsidóság Palesztináért.** (Róma). Az „Israel” című római zsidó hetilap, az egyetlen zsidó sajtóorgánus, amely ma Olaszországban megjelenik, legutóbbi számában vezércikket közöl arról a hivatalos jegyzékről, mely az Informazione Diplomaticában jelent meg a zsidókérdésről. „A jegyzéket — írja a lap — sok pozitív megnyilatkozásáért elégtétellel kell, hogy fogadja az olaszországi zsidóság. Eloszlatja azokat a külföldi feltevéseket, hogy az olasz kormány antiszemita intézkedésekre készül.” A lap meglepődését fejezte ki afölött, hogy a jegyzék kihangsúlyozza az olaszországi zsidó hitközségekre vonatkozó törvény jelentőségét és kijelenti, hogy azt a jövőben is respektálni fogják. A zsidó állam kérdésében a lap hangsúlyozza, hogy csak Palesztina oldhatja meg a zsidókérdést.

— **Eljegyzés.** Wezel Fülöp (Budapest) a néhai turdai főrabbi unokája és Hamlet Lili (Reghin) jegyesek.

— **Fegyveres támadás egy zsidó kolónia ellen.** Harminc főnyi arab banda az éjszaka leple alatt fegyveres támadást intézett Tirat Cvi zsidó kolónia ellen. A teiepeseknek sikerült sakkban tartaniuk a támadókat. Rakétajeleket adtak le, hogy a szomszédos Ein Charod kolónia lakosait segítségül hívják. Három óras fegyvertűz után futásnak eredtek a támadók. A kolónia udvarán egy arab holttestére bukkantak és mellette egy fegyvert találtak, amelyet február 21-én a khunesiri arab rendőrállomásról loptak el. Valószínűnek tartják, hogy az araboknak nagyobb veszteségeik voltak, de halottjaikat és sebesülteiket magukkal cipelték. A zsidó kolonisták közül csak egyetlen sérülés történt. A lövöldözések közben Jecheszkiel Weimann zsidó telepes könnyebb sérülést szenvedett.

— **Made in Germany.** A német kormány és az NSDAP hivatalos lapja, a „Völkischer Beobachter” a következő, február 26-áról keltezett tokiói táviratot közöl: A japán kormány most először ült össze és hozza nyilvánosságra azt a védekezési tervet, amelyet igénybe vesznek, hogy a zsidók által előkészített japánellenes támadásoknak elejét vegyék. A hiradás azzal gyanusítja a szovjet uniót, Angliát, Franciaországot és Amerikát, amely államok arra vágyódnak, hogy Japánt megverjék, hogy a „szemita ügynökségek, mint a Reuter és Havas, valamint a szabadkőműves páholyok, a Pen-Klubok, az Esperanto Liga és a keresztény misszionáriusok összeállnak a munkásszervezetekkel egy világszervezettel, amellyel anti-japán mozgalmat akarnak végrehajtani. Így szól a jelentés, amelyet Berlinben készítettek.

— **Részletek Herbert Sámuel fiának autószerencsétlenségéről.** A tel-avivi kikötő megnyitási ünnepségén részt vett Edwin Samuel, Palesztina első főköormányzójának fia s amikor Remalla körül jártak autójukkal, szerencsétlenség érte őket. Az autó zsidó sofőrje, Reuben Stolper meghalt a szenvedett sérülések folytán. Jona Ettinger zsidó segédrendőr súlyosan megsebesült. Samuel Edwin feleségét és a segédrendőrt a Hadassa kórházba szállították be, míg Sámuel magát házi ápolásban hagyták.

— **Zsidóellenes a palesztinai hivatalnok.** (London). A héber egyetem barátai összejövetelt tartottak I. M. Sieff házában, ahol J. Isaacs professzor előadást tartott palesztinai benyomásairól. Többek között a következőket mondotta: „Az angol palesztinai hivatalnokok között, érthetetlenül sok zsidóellenes előítélettel találkoztam. Kétkem, hogy ott összesen féltucat semleges hivatalnok lenne, aki neutrális volna, arról nem is beszélve, hogy pro-zsidó beállítottságú lenne. Ezzel szemben pro-arab beállítottságú hivatalnok sok van. Sajnos, nincsen angol zsidó Palesztinában, aki ez ellen tiltakozna.

Budapestre utazók figyelmébe!

Orth. kóser pénzió Budapest központjában, Andrassy-ut 43. szám. Modern kényelemmel berendezett ragyogó tiszta szobák folyóvízzel. Kivánatra diétás konyha. Bővebb felvilágosítással szolgál a tulajdonos:

Friedman Józsefné

Kármel-pansio (Andrassy-ut 43)

Telefon: 12-89 67.

vagy Oradeán: özv. STRASSER IGNATZNE
Strada Nicolae Iorga 17. szám alatt.

— **Az olasz gyarmati minisztérium cáfolja az Abessziniában létesítendő zsidó államról elterjedt híreket.** Az Accions Coloniale, az olasz gyarmatiügyi hivatal hivatalosa foglalkozik azokkal a hírekkel, hogy Olaszország Etiópiában vagy Libiában zsidó állam alakítására tenne ajánlatot. A lap antiszemita hangon utasítja vissza a hirt és azt állítja, hogy ez is egyike a nemzetközi judaizmus machinációinak és jellemző az antifasiszta zsidóság harci eszközeire. Mondanunk sem kell, hogy az Abessziniában létesítendő zsidó állam eszméjét nem zsidók vetették fel, a híreket nem zsidók kolportáltak, sőt ellenkezőleg, mint az a Jewish Agency minap közölt nyilatkozatából is kiderül, a legkevésbé fogadták rokonszenvesen.

— **Oradeán közvetlen a szénapiac mellett építés alatt levő ház üzlettel, 2 szoba, mellékhelyiséggel olcsón és sürgősen eladó.** Ugyanott házépítés céljaira parcellák jutányos árban. Kedvező fizetési feltételek. Cim a kiadóban.

— **Agyonlöttek egy cionistát az arab terroristák.** (Jeruzsálem). Mismar Haemek mellett az arab terroristák agyolítotték Abraham Goldschlägert, a régi cionista gárda egyik kiválóságát és Mismar Haemek kolónia egyik alapítóját. Goldschläger Joseph Eisenberg zsidó rendőr kíséretében egy ünnepről tért vissza, amelyet a Kibbuc Juara amerikai zsidó telepesei rendeztek arab szomszédaiak tiszteletére. Utközben négy arab hátulról husz lövést adott le a két férfire. Goldschlägert négy golyó mellén találta. Elestében még előrántotta revolverét, de már nem tudott egyetlen lövést sem leadni. Eisenberg, akit nem találtak el a golyók, nyomban üldözőbe vette a támadókat, többször utánuk lött, de a golyók nem találtak. A banditák elrabolták Goldschläger revolverét és 60 golyót. Nemsokára rendőr-különítmény érkezett a helyszínre és üldözőbe vették a terroristákat. Hir szerint a reggeli órákban rendőrkutyáknak sikerült a banditák nyomaira bukkanni. Goldschläger 38 éves volt és feleségén kívül két gyermeket hagyott hátra. Apja is Palesztinában él. A meggyilkolt kolonista 1921-ben Lengyelországból vándorolt ki Palesztinába.

— **Palesztinai zsidó földvásárlások 1937-ben.** (Jeruzsálem). Az elmúlt évben 29.367 dunam földet vásároltak nemzsidó tulajdonból a zsidók, 392.910 fontot fizettek érte. 1936-ban csak 18.146 dunamot vettek 158.825 fontért.

— **21.542 zsidót honosítottak Palesztinában 1937-ben.** (Jeruzsálem) Hivatalos kimutás szerint 1937-ben 21.542 zsidót honosítottak Palesztinában. 1936-ban 9913 volt a honosítottak száma. A múlt évben honosítottak közül 9298 lengyel, 2030 német, 1784 orosz, 1129 yemeni és 1080 román állampolgár volt.

Az ardeali zsidóság legkedveltebb találkozó helye Bucureștiben

KATZ orth. restaurant
București, str. Carol 32, I. emelet

Egy kor nagy zsidó reménysége
és keserü vége...

Sabbatai Zwi a szultán parancsára renegát lesz és a mohamedán hitre tér

A dicstelen vég — A világ zsidóságának keserü csalódása — Vége lett a nagy legendának — Elhagyoltan hal meg Albániában az álmissiás

V.

A „Népünk” eredeti történelmi riportja

Ha végigfigyelték Sabbatai Zwi fellépését, életútját, kalandjait, asszonyokkal való kapcsolatait, azt az egész hatalmas és szerteágazó szédítést, amelyet századában elkövetett, akkor nem állapíthatunk meg egyebet, mint azt, hogy nem közönséges szélhámos volt ő a szónak mai értelmezésében, inkább egy félőrült álmodozó, aki sohasem találta meg önmagát és talán a kor téveszméi, zürzavara tették azzá, ami lett. Sabbatai Zwi-ben kellett legyen valami, amit mi nem érthetünk meg, mert a zsidóságot józannak és értelmesnek tartjuk. De ha arra gondolunk, hogy hatalmas nagy népek is a XX-ik század „cinikus” légkörében, mennyire hatalmukba tudtak keríteni nem százezreket, mint Sabbatai Zwi, hanem tízmilliókat, akkor oda kell bizzuk a történelmi oknyomozást a pszichiáterekre, akik meg kell állapítsák, hogy részben az emberek tömeghisztériára hajló körülményeiben, másrészt az illető „álmissiások” félig örült, félig „elhivatottságot” hirdető eszményeiben kell keressük a hibákat.

Sabbatai Zwi azért lett álmissiás, mert a kor hangulata ezt követelte tőle és benne volt annyi lelkiismeretlenség, hogy hallgasson a „kor szavára.” Talán soha messianisztikus gondolat nem lett annyira kompromittálva, mint Sabbatai Zwi idején. Több cikkünkben, amelyet eddig megjelentettünk, sok tekintetben megvilágították ezt a furcsa kort és még furcsább életet, ezuttal pedig annak végső akkordjait ismeretjük, hogy meglássuk, mire volt képes a XVII. század zsidó tömeghisztériája. Úgy gondoljuk, hogy soha többé nem fog közöttünk fellépni ilyen álmissiás, aki az emberi primitívségre és saját magának „elhivatottságára” építi fel az emberek széldítő téveszméit.

EURÓPA ZSIDÓSÁGA VÉGLEG MEGSZEDÜLT....

Amsterdam zsidóságát nem bántotta az, hogy Sabbatai Zwi bizonyos szempontból már nem az, aki volt, továbbra is lelkesedtek érte. Naar Izsák és Pereyra Ábrahám mindketten gazdag amsterdami polgárok oda készültek utazni. Velencében, amely akkor nagy zsidó közösség volt, valószínűleg harc folyt a hívek és ellenfeleik között. Egy budai talmudista Askenázi Jakab szintén hívei közé számított és kijelentette, hogy halálra való az, aki nem híve Sabbatai-nak. Morvaországban, nevezetesen Nikolsburgban olyan vita volt a zsidók között, hogy Dietrichstein gróf kormányzó csak proklamációkkal tudta lecsillapítani a kedélyeket. Északnyugat-Afrikában Gallan emir megbüntette a zsidókat, amiért azok hangos kifejezést adtak annak, hogy vissz akarunk térni Palesztinába.

Egyes keresztényeket is magával sodort a messiási rajongás. Így Hamburgban egy Esdras Edzard nevű prédikátor is mellette tett hitvallást. A keresztények ér-

deklődése viszont fokozta a zsidók hitét. Egyedül Sasportas Jakab merete felemelni szavát s emberfeletti küzdelemmel igyekezett a messiási örjögést nevetségessé tenni. De nem használt semmi.

Közben Sabbatai a Dardanellák várában több, mint három hónapja már fejlődmi udvartartást vitt és folyton ünnepeztette magát. A Tammuz 17-ik napját (Sivóaszar-b, tammuz) érvénytelennek nyilvánította, mint böjtnapot, talán azt akarta ezzel, hogy hívei leszokjanak a rabbinikus törvényekről. Tammuz 23-ik napját szombatnak nyilvánította, dacára annak, hogy hétfő volt és Abydosban több, mint 4000 zsidó ünnepelte az új szombatot. Titkára leveleket küldött mindenfelé, amelyben azt kérte a hívektől, hogy Ab 9-ét (Tisobevot), mint Sabbatai születésnapját ünnepeljék és ünnepezzék az új messiást.

KÉT LEMBERGI ZSIDÓ ÉS EGY ÚJ ALMESSIÁS.

Hatására mélyesen jellemző, hogy még a lengyelországi zsidóságra is milyen hatással volt. Onnan is elindult hét „zarándok”, az egyik David Léwynek (a Türe Zahav szerzőjének) fia, a híres Joel Szerkesz unokája. A másik pedig mostohafivére Herz Loeb volt. Bécsen át jutottak Abydosba, de először nem tudtak Sabbatai elé jutni. Épen az „új szombaton” érkeztek oda és mert nem respektálták azt, szemrehányásokat kaptak. Primo Sámuel nagyon megdorgálta őket. Végül megbékültek és Sabbatai értékes ruhákat küldött az agg Léwy Davidnak, amelyben „megfiatalodik.” Ezekről hallotta Sabbatai, hogy él egy Kohen Nehemia zsidó, aki szintén azt jósolja, hogy itt a messiási kor, de nem tartja Sabbatait annak messiásának. Kérte, hogy ezt küldjék el hozzá. Nehemi meg is érkezett Abydosba és a két „próféta,” a lengyel és a szmirnai nem nevettek egymás arcába. Ezután sem ismerte el Sabbatait Nehemia, pedig ezért meg akarták ölni a sabbatianusok. Szerencsésen elmenekült és Drinápolyba került, ahol jelentkezett Musztafa kormányzónál és török hitre térve, elárulta Sabbatai Zwi fantasztikus terveit, amit eddig csak azért nem tudott meg a török kormány, mert a vár főembereinek, ahol az álmissiás volt, nem volt érdekükben, hogy leleplezzék a machinációkat.

SABBATAI ATTER AZ IZLÁM HITRE.

Ekkor derült ki, hogy mennyire csalás és ámtás volt mindaz, amit Sabbatai hirdetett. IV. Mohamed szultán, amikor jelentést tett nekik, összehívta tanácskozássra híveit. Nem találták helyesnek, ha a bujtogatót egyszerűen kivégezzék, mert nyomában nyugtalanság támadna. A főmufti azt ajánlotta, hogy próbálják áttéríteni a mohamedán hitre. Ezután követet küldtek Abydosba és a szultán nevében felszólították az ottlévő idegen zsidókat, hogy távozzanak.

ták az ottlévő idegen zsidókat, hogy távozzanak.

Sabbatait pedig Drinápolyba vitették, ahol egy reneget udvari orvos fogadta. Az orvos megmagyarázta neki, hogy égő fályakkal fogják elpusztítani és végig korbácsolják majd az uccákon. De mindezt elkerülheti, ha áttér az izlám vallásra.

Nem lehet tudni, sokat küzdött-e önmagával az álmissiás, de az bizonyos, hogy rövidesen megfogadta a tanácsot. 1666 szeptember 13-án (Elul 13-ika volt) a szultán elé vezették. Ott a földre dobta süvegét és egy török turbánt tett magára, fekete kabátja helyett, kéket kapott és ezzel jelképezték, hogy áttért a törökök vallására.

A szultán meg volt elégedve és Mehmed effendi új nevet adott neki és kinevezte szultáni ajtónállónak, elég nagy fizetéssel. Felesége, a hírhedt és könnyűvérű Sára is áttért és a főmufti kioktatta őket a mohamedán vallás törvényeire. A szultán parancsára még egy asszonyt vett, hiszen akkor lehetett, mert mint mohamedán, háremet is tarthatott. Nehemia Kohen, aki beárulta, nem maradt Törökországban, hanem visszatért Lengyelországba és ott semmit sem mondott el arról, hogy mi történt Törökországban. — Az ex-messiás pedig néhány nap múlva levelet irt szmirnai testvéreihez: „Isten izmaelitává tett, ő akarta és megtörtént. Ujjászületésem kilencedik napján.”

Amikor a kitérés elterjedt, nagy csalódást okozott mindenfelé. Chaim Benveniszi szmirnai rabbi, aki autoritásával támogatta az álmissiást, majdnem megölte a szégyen és fájdalom. A mohamedánok és keresztények nevetve és ujjal mutogattak az elszédített zsidókra. A szultán azzal a tervvel foglalkozott, hogy megbünteti a birodalom összes zsidóit, amiért támogatták ezt a mozgalmat. Ki akarta irtani a birodalom zsidóit, csak a hét éven alóli gyermekeknek akart megbocsájtani, hogy az izlámra térítse őket. Az anyaszultán és a józanabb kormányzati emberek lebeszéltek a szultánt erről a tervről.

Ötven rabbi mégis halálra ítelt a szultán, de ezeknek is megkegyelmezett. A nyugalom sokáig nem állott helyre. Főleg Szmirnában nem tudtak belenyugodni a megváltozhatatlanba. A kabalisták úgy magyarázták a dolgokat, hogy Sabbatai nem is lett törökké, hanem az égbe szállott és nemsokára meg fog újra jelenni, hogy megváltsa a tiz törzset.

Nathan Gazati újra nekibátorodott és újra megkezdte szerepét. Szmirnába újra izgatta a kedélyeket, majd Drinápolyba ment. Ott tartózkodott az új effendi, a volt Sabbatai Zwi. A hatóságok távol akarták tartani, de ő csak hirdette a prófeta jövőtelét. Azt hirdette, hogy a Tóraadás ünnepén lejön az égi kiküldött és újra csodák történeke. Azután Olaszországba ment, ahol szintén nem csillapodtak le a kedélyek. Kairóban is képtelen hírek terjedtek el arról, hogy mennyire befolyásos ember. Akkoriban nem volt még gyors hírszolgálat, sem megbízható és így a legellentétebb hírek terjedtek el Sabbatai Zwi-ről Európában, amelynek hol hitelt adtak, hol nem.

Nathan Gazati igyekezett a zürzavart még fokozni azzal, hogy bejárta a nagy zsidó lakta helyeket és közben sok kabalisztikus örültséget irt össze. Állítólag Szófiában halt meg 1680-ban és ott a magaásta sírba temették el.

Közben Sabbatai újra hozzáfogott messiási misztifikációihoz. Eleinte be kellett tanulni a mohamedánizmusba és kerülni mindazt, amit a zsidósághoz való hajlamát elárulná. Jámbor mohamedán életet élt. De lassankint megunta és szabadabban kezdett mozogni. Ismét összeköttetésbe lépett a zsidókkal és azt hirdette, hogy pészach ünnepén (1668 március végén) újra meg-

szállta Isten szelleme és fontos kinyilatkoztatást tett neki. A szultánnak és a főmuftinak azt mondta, hogy csak azért keresi a zsidókkal való érintkezést, mert át akarja téríteni őket. Engedélyt is kapott és azt is megengedték neki, hogy a drinápolyi zsinagógában is prédikálhasson. Így játszotta hol a mohamedán, hol a zsidó szerepét. A megátalkodott sabbatiánusok ragaszkodtak a messiáshoz. De még művelt és vallásos emberek is kitarítottak mellette. Egyre többet érintkezett újra a zsidókkal. Egyszer gyalázta a zsidókat, másszor meg kitarított mellettük. A zsidókkal való gyakori érintkezés folytán a szultáni udvarnál kegyvesztett lett és Drinápolyból Konstantinápolyba került. Öreg korában még egyszer megházasodott és elvette egy József nevű filozófus leányát Szalonikiból. Egyszer egy török őrcsapat meglepte, amint zsidók társaságában zsolttárogat énekel, mire a török nagyvezér egy kis albániai városban Dulcignoban száműzette, ahol zsidók nem is laktak. Itt halt meg 1676-ban, mint renegát álmissiás, teljesen elhagyatottan.

Az kétségtelen, hogy erre a korra teljesen rányomta bélyegét a Sabbatai Zwi mozgalom, amely olyan reményeket ébresztett a zsidóságba, amelyeket nem tudott megvalósítani. Korának legnagyobb zsidó kalandora volt, aki bizonyára maga sem hitt abban, hogy megválthatja a zsidóságot. Gyenge jellemére legjobb bizonyíték az, hogy mohamedán lett és a szultán kegyeiért esengett. Dicsőséges kezdet, ünnepeletetés, rajongás, dicsőítés és végül, mint az ilyen álmissiások, mind a dicstelen vég.

Nemhiába mondják azóta minden feltűnési vágyban szenvedő, tévutakon haladó zsidó álmegekváltókra, hogy „Sabszewi”, akl úgy él ma is a gettók világában, mint a zsidó megmontásnak, téveszméknek és örületnek egyik szerencsétlen megszállottja. Korának „nagyembere” volt, a zsidó történelemnek egyik furcsa és bizarr alakja... (Vége).

— Hét magasrangú arab hivatalnokot elbocsájtottak. (Jeruzsálem). A február 19-én kiadott rendelkezés értelmében, amely szerint a kormányzat elbocsájtathat állami alkalmazottakat, hét magasrangú állami tisztviselőt elbocsájtottak. Az elbocsájtottak között van Hassan Abu Seoud sejk, aki a mufti után, a legmagasabb rangú egyházi funkcionárius. Kivülről elbocsájtották még a Wakf-területek (egyházi birtok) adminisztrátorát, Safaud el Husseini-t aki a mufti rokona. Kivülről még két papiát is elbocsájtották az Omár-mecsetnek. Az intézkedést a nemzeti arab körökre mért súlyos csapásnak minősítik, akikről ezáltal elvonták az egyházi javak vagyonát és nagy jövedelmét.

— Edwin Samuel megsebesült egy autószerencsétlenségénél. Edwin Samuel, aki Sir Herbert Samuel-nek, a volt főkörmányzónak és volt angol miniszternek fia, egy autószerencsétlenségénél megsebesült. Edwin Samuel alkomszárja a Palesztinai-kormány bevándorlási departementjének.

— Terrorista megnyilvánulások. (Jeruzsálem). A Száfed melletti Alma faluba terroristák hatoltak be és megölték Huszejn Macki előljárót, aki nem volt hajlandó pénzt adni a terrorista akciók számára. A Sziria határ melletti Rochring telepet szintén terroristák támadták meg. Több, mint 30 fegyveres arab zendülő megtámadott egy elszigetelt zsidó telepet Beisantól délre. Az egyik támadót megsebesítették. Egy zsidó telep is megsebesült. Háromórás harc után a támadókat visszaverték a zsidó telepesek. A Reuter jelentése szerint állítólag a Jezrel völgyében egy zsidó gyilkoltak meg ismeretlen tettesek. Nablus vidékén több rendőrkirendeltséget katonai osztagokkal erősítették meg. Az északi határra is erősítéseket küldtek. A vasutvonalak ellen több merényletet követtek el.

PALESZTINA

Az új főkörmányzó

Sir Artur Wauchope főkörmányzó sirt amikor elhagyta Palesztina partjait. Könyvek jöttek szeméből, holott ha sirásra volna ok, akkor a palesztinai zsidóság kelene könnyezzen többéves főkörmányzói működése nyomán. Be kell valljuk, hogy mi nem tartjuk rossz embernek a volt főkörmányzót, mert hiszen az a beszéd, amelyet a szimfónikus hangversenyen tartott, egészen spontán volt és elhisszük neki, hogy a zsidóság kulturális téren többet nyújtott neki, mintha bármelyik angol dominiumon vagy mandatárius területen főkörmányzósodott volna. De tagadhatatlan, hogy az arabok is „szórakoztatták” a főkörmányzó urat. A zsidók hegedültek és nagy zeneklasszikusok műveit adták elő, ahogy Európában és általában a kulturvilágban szokás, viszont az arabok bombái vére, háborúra, Ázsiára emlékeztették. Kijelentette a volt főkörmányzó, hogy bámul bennünket, amit meg is értünk. Mert nem-e csodálatos az, hogy míg sorainkat arab török, revolverek és pokolgépek ritkítják, mi kikötőt építünk, meg mólókat, sokemeletes házakat és kolóniákat alapítunk. Nem-e csodával határos, hogy százezer zsidó férfi türi fogcsikorgatva, hogy naponta arcucsapják és „önfigyelem”-ről beszéljen, amikor egy erélyes gesztussal talán más fordulatot adna az arab „irányítás”-nak. Wauchope sok nehéz napot élt át Palesztinában, látta a nagy fellendülést, látta a sok provokációt és talán — mint kemény katona — sokszor másképpen cselekedett volna, mint ahogy tett, de a londoni gyarmatügyi miniszteriumban döntötték el az ő politikáját is.

Most új főkörmányzó érkezett. Előbb Londonban megfelelően instruálták. Tanganyikából jött, erről a félvad angol gyarmatról és ment egy új felemás országba. Ahol van egészen magasrangú kultura és civilizáció, de van gyilkok és pusztítás is. A kettő nem lehet meg egymás mellett, ezt kell tudnia Sir Mac Michael főkörmányzónak. A rombolás és építés olyan, mint a tűz, meg a víz. Nem bírják egymást. Tanganyikában bizonyára így volt, hogyha lassan is — csak építettek. Ha ott egy ben-szült csak egyetlen-egyszer is sértette volna a közrendet, lecsapott volna rá a brit oroslán hatalmas karma. Ne tegyen az új főkörmányzó Palesztinában sem egyebet. Sújtson le kemény ököllel, ha valaki, vagy valakik, akiket terroristáknak nevezhetünk, megbontják a közrendet, amit egyformán értelmeznek a néger faluban és Londonban is.

Ha nem lesz tétova politikája, ha nem lesz rossz tanácsadókkal körülvéve, ha nem jön a brit főváros a maga kétszínű intézkedéseivel, akkor nem fog könnyezni Mac Michael, ha elmegy majd, de a zsidók sem. Örömujjongás lesz egy boldog országban, nevetés és felszabadulás, építés és lendület, amelyhez csak egy kell: úgy sújtson le az új főkörmányzó az arab terroristákra, mintha Tanganyikába volna kormányzó. Mi csak ennyit adnánk neki új kormányzati elvül: lesújtani arra, aki a rendet veszélyezteti!

... és a főkörmányzó elfoglalta hivatalát:...

— Külföldi államok a zavargások mögött. A Jeruzsálemből érkező jelentések arra mutatnak, hogy az arab terroristák újabb erőfeszítéseket tesznek az ország rendjének és nyugalmanak a megbontására. Elkeseredett erőfeszítés ez, ami távolról sem a palesztinai arabok, hanem a külföldi agitátorok és terroristák műve. Nyilvánvalóan az új főkörmányzóra akarnak nyomást gyakorolni. Egyes hiradásokból azonban arra lehet következtetni, hogy bizonyos európai hatalmak is támogatják a terroristáknak ezen újabb megmozdulását, aminek csak az a célja lehet, hogy nyomást gyakoroljanak a folyamatban lévő angol-olasz tárgyalások kimenetelére. Észak-Palesztina egyes pontjain összecsapásokra került sor a terror-csapatok és a karhatalom között. Egy emeki zsidó kolóniát is megtámadtak s bár a zsidó telepesek visszaverték a támadást, egy kolónista mégis életét vesztette. Már ezekből a távirati jelentésekből kivilágolt, hogy a szomszédországokból behatolt terroristák megmozdulása ez. Most a Daily Herald közli jeruzsálemi tudósítás alapján, hogy az arab terroristák egészen Kurdisztánig mennek hivatkozni, ami viszont arra vall, hogy sziriai és iraki arab tartalékok kimerültek. Szombaton és vasárnap kétszáz zsoldos szökött át a palesztinai határon Sziria felől, köztük igen sok kurd. Minden ujonc előre megkapja egyhavi fizetését, amikor Damaszkuszba érkezik és pedig 5—10 fontot. A zsoldosokat ezután a terroristák által megjelölt helyre irányítják. A londoni lap szerint a bari olasz rádióleadó beszüntette ugyan arab izgatásait, jólétesült arab körök azonban tudni vélik, hogy a német és olasz részről újabb segélyeket várnak a terroristák.

— Súlyos veszteségek érték az arab terroristákat a dzsenini harcokban. (Jeruzsálem). Újra véres harcok dülnek az ország különböző pontjain arab terroristák és a karhatalmi csapatok között. A Dzsenin környékén folyó harcok a zavargások kitörése óta a legkomolyabb és legvéresebb ütközet képét vették fel. A harcban eddig 80 arab vesztette életét és 20—30 lázadót fogták el. A terroristák egy csoportjának sikerült kijátszani a hadsereg éberségét és Transzjordániába szökött. A harcokban az angol haderőt a transzjordániai hadsereg kisebb osztagai is támogatták. Repülőgépek, tankok, gépfegyverek vettek részt angol részről az ütközetben, amelyben Atiech Ahmed sejk is elesett, akinek a fejére 500 fontsterling jutalmat tüztek ki. Az elfogott terroristákat a haifai katonai törvényszék elé állítják. — Észak-Palesztinában is harcok folytak. Akkó környékén is sok halottja és sebesültje van a harcoknak. Jeruzsálemben lövéseket adtak le az új főkörmányzó lakására. — Mint Haifából jelentik, a hatóságoknak sikerült letartóztatniok az arab terroristák egyik legveszélyesebb csoportját. Hat nappal ezelőtt vették őrizetbe Mohamed Kali sejket és most sikerült még négy bűntársát is elfogni, akiknek fejére jutalomdíjakat tüztek ki. — Ezen a héten Dzseninben elfogott arabokon kívül a haifai katonai törvényszék még husz arab fölött ítélkezik, akiknek bűncselekményeikért halálos büntetés jár. Mindeh falu közelében, Nazareth környékén egy felderítő uton levő repülőgépfegyveres bandát vett észre. Azonnal értesítette a közelben állomásozó angol csapatokat, amelyek megtámadták a terroristákat. Egy óras harc után a zendülők visszavonultak öt sebesült hátrahagyásával.

LOTERIA DE STAT

Már csak egy pár nap van!

Siessenek megvenni sorsjegyeiket!!!

**Mindenki meg kell próbálja a szerencséjét
amely egyforma mindenki részére**

A 16-ik sorsjáték óriási nyerő lehetőségeket ígér.

Az első osztály huzása

március 15. 1938

207-ik évi közgyűlését tartotta az oradeai Chevra Kadisa

Vasárnap délelőtt tartotta meg az oradeai Szentegylet 207-ik évi közgyűlését a választmányi tagok élénk részvétele mellett.

Leitner Lázár elnök megnyitja az ülést. Mindenekelőtt elparentálja az elmúlt napok két halottját. *Wézel Albert* főrabbit, az Ardeali Orth. Központi Iroda elnökét, aki 75 éves korában hunyt el, az ardeali zsidóság nagy bánatára. Utána kegyeletes szavakkal emlékezik meg *Steiner Benjámin*ről, a Chevra volt elnöke és díszelnöke elhunytáról, aki az oradeai zsidó közösségért, főleg a chevraért és annak intézményeiért annyit dolgozott és harcolt. Ezután beterjeszti az elnök a zárszámadást, amely azt mutatja, hogy hét millió lejes budget-vel dolgozik a Szentegylet, amelyet a zsidó áldozatkésztség és a temetkezésekből és betegápolásból befolyt összegek biztosítják. A beterjesztett zárszámadás minden egyes tétele a rendszeres ügykezelésnek dokumentuma. Köszönését fejezi ki a számvizsgáló bizottság tagjainak, *Blau Dávid*nak, *Kesztenbaum Miksának*, *Krausz Bélának*, *Spitz Sándornak* és *Spitzer Sámuelnek*.

Az elnök bejelenti, hogy a három éves ciklus lejárt és beszámolt az ez idő alatt végzett munkáról. A kórház új épületét befejezték, új és tartós kerítés épült a kórház körül, parkirozták a kórház előterét és a modern felszerelést tökéletesítették. A Chevra jogi helyzete megszilárdult, mert a kultuszminiszter jóváhagyta az alapszabályokat. Rendezték a kórháznak többévi közüzemi tartozását, ami nyomasztó adósság volt, de az akkori városi vezetőség kulantériája folytán lehetővé vált annak rendezése. Ezután a legközelebbi programot vázolja, amelynek legfőbb pontja: az aggodkháza részére új épületet akarnak emelni, aminek bizonyos anyagi előfeltételét már meg is teremtette a Szentegylet vezetősége.

Leitner Lázár elnök beszámolója után *Kesztenbaum Miksa* köszönését fejezi ki a vezetőségnek önzetlen, odaadó munkásságáért.

Wasserstrom Sándor felszólalásában kijelenti, hogy a Szentegylet 207 éves tevékenységének idején nem történt a múltban annyi, mint a legutóbbi 15 esztendőben, mióta Leitner Lázár elnök áll az élen. Neki köszönhető, hogy *Herskovits* amerikai mecénás körülbelül három millió lejt adományozott a kórház fejlesztésére, ami lehetővé tette a szülő felállítását és a kórházépület kibővítését. E tizenöt év alatt nyílt meg a Dorobantilor-uti új temető, a régi temetőnek rendbehozása és új kerítéssel való ellátása és általában a Szentegylet anyagi tekintetben is konszolidálása. A megnagyobbodott intézmények folytán megnagyobbodtak a kiadások is és az elnök odaadó és megértő munkájának köszönhető az, hogy a szükséges anyagiak felhozása lehetővé vált. Ma már az oradeai Zsidó Kórház nem csupán csak a Chevrának, nemcsak az oradeai zsidóságnak, hanem az egész ardeali zsidóságnak egyik büszkesége, amelynek híre az országhatáron kívül is elterjedt. Mindez úgy volt elérhető, hogy az ei-

nöknek sikerült újabb és újabb rétegeket a Szentegylet intézményeihez áldozatkésztségben bekapcsolni és ez teszi lehetővé azt is, hogy a Szentegylet arra gondolhat, hogy az aggodk menházát felépítse, amely eddig a kórház alapsorán volt elhelyezve. Önkéntelenül, de látva ezt a nagyszerű eredményt, azt kell mondjuk, hogy Leitner Lázár elnöknek ezt a páratlan agilitását és munkakészsgét, amelyet tizenöt éven át önzetlenül kifejt, nem sablonos elismeréssel kel honorálni. *Nem egyszerű jegyzőkönyvi köszönetre gondolok — mondja Wasserstrom Sándor — hanem valami olyan elismerésre, amely méltó legyen az egylet nőjához és méltó ahhoz a nagy munkához, amelyet az elnök ma is kifejt.*

Javasolja, hogy az elmúlt 15 év munkáját, az elnök eredményeit örökítsék meg olyanképpen, hogy erről az időről a Chevra tagjai broszura alakjában alaposan informálódjanak.

Silbermann József alelnök köszönetet mond *Wasserstromnak* javaslatáért, mert ezáltal a vezetőség tagjai erősítést látnak ama törekvésükben, hogy az elnök megkerülésével és tudtán kívül az ez ügyben folyó előkészítő munkálatokat továbbra is folytassák és megvalósítsák. A rövidesen megéjtendő választás után diszkozyűlés keretében fogják kellőképpen méltatni az elnök működését és hervadhatatlan érdemeit.

Ezután megválasztja a közgyűlés a választási bizottságot, amelynek tagjai: *Gellisz Gyula* és *Nussbaum Sámuel* elnökele alatt *Ullmann István* hitk. elnök, *Rothbart Ede*, *Reichard Dezső*, *Ullmann József*, *Kesztenbaum Miksa*, *Silbermann Andor* és mint a választási bizottság jegyzője: *Bleier Adolf*.

Az ősz elnök meghatott hangon köszöni meg a bizalom eme megnyilvánulását, amelyben a zsidó önzetlen munka elismerését látja. Ezután felkéri a jelenlevő tagokat, hogy testületileg menjenek el *Steiner Benjámin* családjához, részvéttüket kifejezni.

Kelmefestést

Női ruhák, férfi öltönyök, trenckotok, átmeneti kabátok vegyi tisztítását szépen és olcsón vállalja

BORGOS

ORADEA, Színház oldal, Bazár-épület.

— Középkorú özvegyasszony elmenne házvezetőnőnek vallásos zsidó családhoz. Cim a kiadóban.

— HALÁLOZAS. Sulyos csapás érte az oradeai kiterjedt *Sonnenwirth* családot. A család matronája és nagyasszonya: *özv. Sonnenwirth Henrikné* hunyt el 80 éves korában. Az idős nagyasszony utolsó éveit timisoarai gyermekénél töltötte, azonban a sírok és a régi emlékek visszavonzották az ősi földre és hazajött meghalni. Halála mély részvétet keltett a városban, ahol sokan ismerték és becsülték. Gyászolják gyermekei: *Sonnenwirth Mór* oradeai kereskedő, *dr. Sonnenwirth Lajos* debreceni ügyvéd, *Sonnenwirth Sámuel* kereskedő, leányai: *dr. Berger Józsefné* oradeai orvos neje, *Kálmán Sámuelné* timisoarai kereskedő neje és *Gottesman Salamonné* nagylétei kereskedő neje és a kiterjedt *Silberman család*. A város zsidóságának osztatlan szeretete kísérete utolsó útjára.

— Az oradeai Mizrahi imaházban (Piata Mihai Viteazul 11-a, Ullmann-palota félemllet) a szombat reggeli istentisztelet pontosan 9 órakor kezdődik. Tagokon kívül vendégeket is szívesen lát a szervezet gondnoksága.

A Chevra Kadisa Izr. Szentegylet
Bekebelezési Bizottságának

HIRDETMÉNYE

Folyó hó 13-án vasárnap délután 4—5 órak között tartjuk str. M. Fuchs 2. sz. alatti tanácsstermünkben negyedik tagfelvételi ülésünket, amelyre minden érdeklődőt szívesen elvárunk.

Leitner Lázár,
a bekebe bizottság elnöke

Minőségben
árakban
izlésben

SZÖVEI

különlegességeink vezetnek!
Dus választék! Szolid kiszolgálás

Havas és Grünfeld

posztóáruház

Oradea, Piata Regina Maria 1. (Kishidő)

Egy híres párisi divatkreátor

szerint, ma tulajdonképpen „egy bizonyos kimondott divat nincsen, általános divatirányzat van, de az oly elasztikus, hogy mindenki a saját számára megfelelőt veheti ki belőle”. Az izléssel öltözködő és alkatának hibáit ismerő asszony tehát választ egyéniségének megfelelő modellt és a különféle modern fűzőfazonok közül azt, amellyel elegáns és tökéletes vonalvezetést érhet el, ruhái alapjául. **Praktikus hölgy** azonban csak rutinos fűzőspecialistához fordul.

Kovács Sándorné
(Nílgesz-telep) szakszerű tanácsokat ad.

D. Steierné

szépségápolási intézetében a legmodernebb kezelési módszer szerint pattanásos, száraz, ráncos, zsíros, miteszteres bőrt a legrövidebb időn belül tökéletesen rendbehoz. Estélyi kikészítés.

Telefon 173.
Piata Reg. Maria 1. (Dermata felett)

Játszának Bizalommal
a Loteria de Stat Colectura

OFICIALA-nál

FŐLLARUSITÓHELY:
Cluj. Reg. Maria 46.

ORADEA, B-dul Regele Ferdinand 11.

Hét-ről-hét-re

Bécs. A közeli napokban az osztrák szövetségi gyűlés elé kerül az új idegen-ellenőrzési törvény. Ezzel kapcsolatosan felmerül a lehetősége annak, hogy felülvizsgálják azokat az állampolgárságokat, amelyek nem egészen rendezettek. Távolról sem lehet szó azonban általános állampolgársági revízióról és gráci h iradás szerint az új állampolgársági törvény főleg az Ausztriában élő cseh nemzetiségű lakosokat érinti közvetlenül.

Newyork. Az amerikai zsidó jóléti intézmények és egyesületek központi tanácsa februári jelentésében kimutatja, hogy az amerikai zsidóság 1936-ban 15 millió 169.803 dollárt osztott szét segély és építési célokra. Ezen összeg háromnegyedét vagyis 11.119.093 dollárt lokális célokra fordították és pedig 30,5 százalékot orvosi segélyre. 29,4 százalékot családok támogatására, 18,6 százalékot árvaházakra, 15,4 százalékot nevelési és kulturális célokra, 3,3 százalékot agglomerációk és 2,1 százalékot pályaválasztási tanácsadókra és állásközvetítőkre. Külföldi célokra 2.083.198 dollárt, vagyis az összegyűjtött pénz 13,6 százalékát fordították, ebből 1.491.361 dollárt európai és palesztinai zsidó építő munkára.

Róma. A négyárhócos „Sára I.” iskolahajó Korsika partjain zátonyra futott. A hajó a Civita Vecchiában levő olasz tengerésziskola kötelékébe tartozik, ahol 3 évvel ezelőtt külön szakosztályt létesítettek fiatal zsidó tengerészek kiképzésére, a palesztinai tengeri kereskedelem számára. A hajó valamennyi tisztje, legénysége és növendéke zsidó. A növendékek Lengyelországból, Litvániából, Ausztriából, Németországból, Csehszlovákiából és Palesztinából származnak. A „Sára I.” éppen utban volt Palesztinából Marseille felé, midőn 400 méterre a tengerparttól homokzátonyra futott. A maitrózokat és a személyzetet partra szállították, a hajó kiszabadítása azonban még mindig nem sikerül.

Varsó. 400 lengyel zsidó indult el különvonaton Varsóból Palesztina felé. Március elején még három különvonat indul Varsóból, kettő Constanta, egy Trieszt felé. Ezekkel a különvonatokkal 1000 zsidó kivándorló indul Palesztinába.

Berlin. A „Völkischer Beobachter” a következő Tokióból keltezett táviratot közli: „A japán kormány ugynevezett információs bizottsága most lép először a nyilvánosság elé egy védekezési tervvel, mely a zsidók által üzött nemzetközi, japán-ellenes propaganda leküzdésére irányul. A kormányközlemény vádat emel a Szovjetunió, Anglia, Franciaország és Amerika ellen, hogy Japán leverése érdekében fáradoznak. És megállapítja, hogy a Kominintern zsidó tagjai minden eszközzel izgatnak Japán ellen. Így például a Reuter és Havas „sémita ügynökségek”, a szabaddóművés szervezetek, a nemzetközi Pen-klub, az Eszperantó Liga, a keresztény misszionáriusok, a békeszövetségek és nemzetközi munkásszervezetek azon fáradoznak, hogy japán-ellenes világszövetséget hozzanak létre.” Nem ez az első hasonló megnyilatkozása a náci-sajtónak abban az irányban, hogy Japánban is elhintse a zsidógyűlölet magvait.

Varsó. Koc ezredes utódjának, a nemzeti védelem tábora új vezérének, Skwarczinski tábornoknak azon nyilatkozata, hogy a lengyelországi zsidókérdésnek egyetlen megoldása a zsidók kivándorlása — nagy megütközést váltott ki az egész zsidó lakosság körében. A „Hajnt” című varsói zsidó napilap többek között a következőket írja: „Mi, zsidók, nem hisszük, hogy a lengyel nép ellenséges érzülettel viseltetne irántunk. Ha megakadályoznák a mesterséges zsidóellenes izgatásokat, nem volnának zsidóüldözések Lengyelországban. Negyven esztendője izgatnak a nemzeti demokraták a zsidók ellen, de a lengyel nép dolgozó tömegei nem ismerik a zsidógyűlöletet. Csak a sötétlélekű és szellemtelen elemek bagyják magukat rombolásokra vezetőinek és gyűlölködésre indíthatni.”

Budapest. A pesti izraelita hitközség titkára Eppler Sándor előadásorozatát tartott a magyarországi zsidók helyzetéről. A zsidók száma Magyarországon is egyre csökken. 1920-tól 1930-ig 5,9 százalékról 5,1 százalékra süllyedt. Budapestre vonatkozólag 1935-ös adatok is rendelkezésre állanak. Eszerint a magyar főváros zsidó lakosainak száma 20,3 százalékról 19 százalékra szállt alá. A zsidó kenyérkeresők száma 5,3 százalék Magyarországon. A súlyos gazdasági helyzet visszatükröződik a születések folytonos apadásában. 1930 óta a zsidók hajdan híres természetes szaporodását természetes apadás váltotta fel. A hitközség 60 ezer tagja közül mindössze 2800 (4,7 százalék) bír el magasabb kultuszadót, 95,3 szerényebb viszonyok között él, sőt a pesti zsidók 24 százaléka közsegélyre szorul.

— A németországi zsidóság nyomora folyton növekedőben. (Berlin.) A kisebb hitközségben élő zsidók nyomora rendkívüli mértékben növekszik ugyannyira, hogy a rendelkezésre álló segélyeszközök nem elegendők. Ezért a múlt hónap 25-ére gyűjtési napot rendeztek, amelyen minden egyes zsidó bizonyos fejkvótát adott az akció javára. Különösen érzékenyen érinti a kisebb helyek zsidóságát a sok áriatörvény. Így jellemző, hogy Johannsburg nevű Keletporoszországi városkában 59 zsidó lakos közül 54 segélyreszoruló. Schleswig Holsteinban 19,6 százalékról 31,1 százalékra emelkedett a segélyreszorulók száma, Pomerániában 25,1 százalékról 29,1 százalékra, Keletporoszországban 30,9 százalékról 35,8 százalékra, Priedberg-Hessenben 29,3 százalékról 45,6 százalékra emelkedett. De van olyan község is, ahol 90 százalékra segélyreszorulók száma.

— Chamberlain angol miniszterelnök-nél egy képviselőkből álló küldöttség járt Palesztina érdekében. (London.) A Palesztina-komite, amely konzervatív, liberális és munkáspárti képviselőkből áll, megjelent a miniszterelnök előtt és kérték a miniszterelnököt, hogy igyekezzen megoldani a zsidókérdést és igyekezzen emelni a zsidók bevándorlását Palesztinában.

— Új könyvet adott ki Einstein professzor. (New-York.) Einstein professzornak, aki most Princeton-ban, New-Yersey állambeli egyetemen tanít, megjelent egy új könyve, amelynek címe „The Evolution of Physics: The Growth of Ideal from the Early Concepts to Relativity and Quanta.” A könyv a fizika fejlődését ecseteli Galileitől Newtonig. Egyidejűleg a relativitás elméletét is megvilágítja.

— Felosztatás előtt a kownói Palesztina-hivatal. (Kaunas.) Mióta a trumpeldoristáktól elvették a certifikátokat, a kownói Palesztina hivatal munkaképtelen lett. Jelenleg csak baloldali elemek vesznek részt benne és mert a törvényes rendelkezés értelmében valamennyi csoport képviselőiből kell álljon a vezetőség, nem tud tovább dolgozni és a felosztatás a közeljövőben bekövetkezik. Ez annál jelentősebb, mivel rövidesen új certifikátokat kel majd elosztani, mikor is a Palesztina-hivatalok jelentősége emelkedik.

— Elsőrangú „שׁו” כ מלמד וב”ע” családu, kiváló קבלות-okkal, román állampolgár, elhelyezkedést keres valamely hitközségnél. Lelépések díjazva. Cim: Szober sakter, Tămășeu jud. Bihor.

— Antiszemita képviselő, aki zsidó szavazatokkal jutott a parlamentben. (Varsó.) Downer antiszemita papképviselő vezére a lengyel sejmnek, aki nemrégiben azzal az ajánlattal lépett elő a sejmbe, hogy külön iskolákat állítsanak fel zsidóknak és lengyeleknek, mint most kiderült, zsidó választók révén jutott be a sejmbe. A választásokon zsidó vezetők leveleivel agított a zsidó szavazatok érdekében. Kitűnik ebből is, hogy mennyire lehet építeni az ilyen ígéretekre.

— Az amerikai rabbik köszönete Roosewelnak. (New-York.) A Waad Harabon, amely az amerikai rabbik szervezete, legutóbbi gyűlésén elhatározta, hogy köszönetet mond Roosewelnak elnöknek, amiért az amerikai kormány annyiszor felemelte szavát a kelet-európai zsidók érdekében. Kéri, hogy a jövőben is emelje fel mindenkori szavát a zsidók érdekében.

TIPOGRAFIA SONNENFELD ORADEA.

MI LESZ HOARE BELISHA?

Az angol hadügyminiszter: Hoare Belisha, a hírek szerint a légügyek intézője lesz. Valóban jobbat nem találhatnak, mint egy zsidót a légügyek intézésére...

KONFEKCIÓS ÜZLETBEN.

Elárusítónő: Meglátja asszonyom, hogy ebben a ruhában sok öröme fog telni.

Vevő hölgy: Nekem nem kell, hogy örömem legyen, csak az, hogy a barátomim pukkanjanak.

A VALLÁSOS ZSIDÓK ÖRÖME...

Egy Németországból elfőtt vallásos zsidó mondja:

— Most lehetne jól élni Németországban. Lehetne a hus után vajat enni. Mert a hus nem hus és a vaj nem vaj...

ÚJ DEFINÍCIÓ.

— Mi a szél?
— Olyan levegő, amelynek sok dolga van...

MAI JOGREND.

Ha az ember akarja, köphet az egész világra, nem bánítják, de ha a fárdára kóp, azonnal büntetést fizet.

SÓHAJ...

Akinek hosszú keze van, az nagylábban élhet...

A HÍRES.

Csak a híres ember büszkélkedhet azzal, hogy nem büszkélkedik semmivel...

MEMTESZ.

Himmler, a német rendőrség vezére, Hitler pedig a vezér és kancellár. Együtt: Memtesz... (Tüme.)

SCHUSCHNIGG EGYEZSÉGE...

Inkább bevett néhány nemzeti szocialistát a kormányba, minthogy a német nemzeti szocialisták bejöjjenek Ausztriába.

KIVÁNSÁG A TEL-AVIVI KIKÖTŐ MEGNYITÁSA ALKALMÁBÓL.

Minél kevesebb hajó jöjjön import áruval és minél több hajó induljon el kivándorló zsidók nélkül.

HARAG

Egy utazó végignézi, amint egyik társa egy üres papirlapot tesz a borítékba és azt a feleségének megcimezve lezárja.

— Te Samu, mit jelent ez? — kérdi csodálkozva.

— Ez azt jelenti, — mondja Samu, — hogy mielőtt elutaztam, összeveszttem a feleségemmel és most nem vagyunk beszélő viszonyban.

EDEN LEMONDÁSA.

Egy lengyel zsidó sóhajtása: Anglia már megszabadult az „idnjétől”, bárcsak már Lengyelország is megszabadulna ily könnyen a maga „idnjétől”.

AKI HELYETT MÁS IZZAD...

Két zsidó utazik együtt szekéren s hogy az unalmat elűzzék, ezer mindenféleképp beszélgetnek. Azt mondja az egyik.

— Szegény ember vagyok, senkinek se kívánom, de egyet nem értek, miért mondja a Szentírás, hogy a „szegény ember olyan, mint a halott”. Ez nem igaz, hiszen a szegény ember épp úgy eszik, mint az, aki él. Ha egy ember eszik, akkor dolgoznia is kell. Én pedig úgy dolgozom, mint egy igavonó állat. Suszter vagyok, egész nap a háromlábú kis széken ülök, csurog rólam az izzadság s alig keresem meg a betevő falatomat. Hát magának mi a mestersége?

— Helyettem mások izzadnak. Én más embert veritékéből élek.

— Furcsa! Hiszen a Biblia szó szerint azt mondja: Arcod veritékében keresd a kenyeredet! A te arcodban és nem a máséban!

— Bánom is én, mi áll a Bibliában! Miért izzadnak, ha másod izzadnak helyettem!

— Akkor maga biztosan uzsorás, kiszípolozó! Biztosan nagy gyára van és kiszípolozza munkásai vérére. Mondja csak, hány ember dolgozik a gyárában?

— Hahaha, — kacag a másik. — Az én gyáramban? Hiszen én masször vagyok egy gőzfűrészes.